БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Зб-дахи жилэ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 140 (9587) | 1961 оной июниин 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭД, ХОНИ ХАЙШАЛАГШАД! хонидоо түргөөр, һайнаар хайшалжа, аймагуудай, республиканска мүрысөөндэ хабаадалсагты!

☆ ☆☆

Сагаан „алтанай" хаһа ороо

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). Аймаг соогоо хонин һүрэг олонтой ажахынуудай нэгэн «Мир» артелиинхид эгээн түрүүлэн хонидойнгоо хүбэн сагаан, торголиг нооһые хайшалжа эхилбэ.

Байгша ондо эндэхид 20 гаа мянган хонидой нооһо хайшалжа, гүрэндөө 515 центнер нарин, нарибтар нооһо худалдаха түсэбтэй. Тиимэһээ нооһо хайшалалгада бэлэдхэлэй худэлмэри үнинһөө хойшо хэгдэжэ эхилээ һэн. Колхозой бүхы отделенинүүдтэ нооһо хайшалха тусхай пункт-нууд эмхидхэгдэжэ, тэндэнь хонидые оруулха хорёо, далабша сарай гэхэ мэтэ олоор түхеэрэгдээ. Эндэ бүхыдөө 4 агрегат худэлхөөр хараалагдана. Гадна хонидой нооһо хайшалха шадабритай, урда тээнь худэлһэн хүнүудые эртээнһээ оложо табяа. Мүн машинын хайшануудые хурсадхаха, нооһо илгажа абаха зониие һургажа бэлдээ.

Иигэжэ бүхы талаһаань һайса бэлдээд, хонидойнгоо нооһоной хөөрэжэ эхилхэдэ, июниин 7-һоо хойшо хайшалжа захалаа. Үнгэрһэн зургаан үдэрэй туршада бүхы 4 агрегадуудайнь 48 машинануд һаадгүй, һайнаар худэлөөд, хамта 5 мянга гаран хонин хайшалагдаа. Мүнөө 60 гаран центнер һайн шанартай нооһон гүрэндэ худалдагдаба.

Эхилһэн үдэрһөө хойшо механизатор Дондок Мухолзоевой даадаг холбомол хоёр агрегат илангаяа һайнаар худэлнэ. Эндэхид ороидоол табан үдэрэй туршада 1500 толгой хониной нооһо хайшалаа. Тус агрегадайхидта Бургалтайн долоон жэлэй һургуулиин һурагшад ехэхэн туһа хүргэнэ. Һурагшад Тамара Гармаева, Цырендолгор Будажапова болон бусад хайшалагшадаар худэлхэдөө, тус тустаа 20—20 хониной нооһо үдэртөө абана. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд Х. Мункуева, Д. Гырылова гэгшэд тус тустаа үдэрэй 25—30 хони хайшалдаг болонхой.

— Энэ жэл манай агрегадайхид бүхы дээрээ 6 мянган хониной нооһо богонихон болзорто хайшалжа дүүргэхэ зорилготой. Мүнөө ажалнай яһала урагшатай ябана. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,5—3 килограмм нооһон хайшалагдана,—гэжэ агрегадай начальник нүхэр Мухолзоев хөөрэнэ.

С. Павлов.

☆☆

Хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһон абтаа

Долоон жэлэй түсэбэй гурбадахи жилдэ хонин бүриһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндөө 367 центнер мяха худалдаха гэһэн социалистическэ уялга Погранична совхозой Ехэ Нугын отделениин ахалагша хонишон Цырен Жамбаловна Цыбиковагай бригадынхид жилэй эхиндэ абаһан юм. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгала бэлэлүүлэ байнхай.

Һаяхан энэ отарын хонид хайшалагдажа дүүрээ. Тиихэдэнь отарын бүхы 800 гаран эрье хонидой тус бүриһөө 3,7 килограмм һайн шанартай нооһон абтаа.

Бүшэмэг дулаан «дэгэлһэн» һалаһан хонид аяшаархан, хүхэ ногоон зүлгэн дээрэ бэлшэжэ, хүшэ тамираа дэшэлүүлнэ. Отарын хонид бүхыдөө тарган.

— Энэ һарын һүүл багаар бултыень һайн сэгнэлтэтэйгээр гүрэндөө тушаахабди,— гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Цыбикова мэдүүлнэ.

А. Гармаев.

Кяхта.

ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЫЕ ГУРИМШУУЛХА САГ ЕРЭЭ

Республикымнай хүдөө ажахын үлэбари болохо мал ажалда үсхэбэрилгэ шиидхэхы һуулдэг. Юуб гэхэдэ, Байгал эгээл һайн шанартай нооһо, хониной мяха абажа гэжэ һүүлэй жилнүүдтэ мэдэрэгдэ бшуу.

Тагай үүлтэрэй хонидые болзорто нарин нооһолгон хубилгаха талаар ехэ худэлмэри хэгдэ. Республикай колхоз, совхозууд мүнөө нютагай—Бурядай нарин той шэнэ үүлтэрэй хонитой ороор болоод байна гэшэ.

Өөр хонидоо нарин нооһолгожо, тэрэнһээ олзо доход абажа эхилхэдэ, зарим хүһанаагаа амаржа, толгойгоо, хонидойнгоо тоо олошоха арга боломжонуудые зүхэрэглэгүй байшоо. Энэнь дэрэһээ харагданаб гэхэдэ, дэ хониной мяха биратай худалдадаг болоогүй байлэ, колхоз, совхозуудай дойнгоо тоо бүхэли жэл соо процентһээ дэшэ олошоха шадаагүй. Байгша оной һэн таба һарын дүнгөөр хонин бүриһөө миил 55 ан абтанхай. Тиин Заиграйн ай хонишод энэ үедэ зуун бүриһөө ороидоо 36 хурьабанскын—35, Кяхтын—44 а абаа ха юм. Яруунын ай «Комсомольский» совхоздо эшхэбтэр байдал үзэгдэнэ. хи хонишод зуун хонин бү миил 11 хурьга абаа нэ-

хадаа жэлһээ жэл бүри хоолоороо һубайрнэб гэхэдэ, и колхоз, совхозуудта эхэ ямаршье эмхи гуримгүй үрэжүүлэгдэнэ. Энээн дээ боложо, нёдөөдо Зэдэн эз, совхозуудта хурьгад жэ-үрбэн сагта гаражал байгаа. адай иимэ түсэб, гуримгүй абтажа байхада, тэдэниие ар түлжүүлхэнь бэрхэтэй. ай һүүлдэ, зунай эхээ гэ хурьгад намар орой болоэхэтэеэ суг ябажа, үбэ-ын урда тээ эхэ хонидте хүамир абхуулхада, таргалуулаһаад тойбо татадагынь мэ-

дээжэ. Зэсэсэй эсэстэ һула шадалтай хонид ототой болонгүй, хойто жэлынь олонхи ушарта һубайршана ха юм.

Манай республикын эрхэ байдалда хонидые август—октябрь һарада үрэжүүлхэдэ эгээл зохид гэжэ эрдэмтэд, түрүү хонишод гэршэлэн харуулһан байна. Тиигэбшье хонидой бэеын онсо өөрэ илгаае хараадаа абангүй, олохон колхоз, совхозууд хонидые дуратайл сагтаа үрэжүүлдэг буруу заншалтай болошонхой. Хонидые намартаа үрэжүүлхын орондо июнь—июль гү, али ноябрь—декабрь һарануудта, үнгэржэ ерэхэдээ, түхэреэн жэлэй туршада үрэжүүлжэ, хони үсхэбэрилхэ хэрэгые эмхи гуримгүй болгожо, худхажархёо.

Илангаяа һүүлэй хэдэн жэлэй туршада декабрьда хурьга абаха гэжэ оролдоод лэ, хонидые июнь—июль һарада үрэжүүлжэ, хони үсхэбэрилгэдэ айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдаа гээшэ. Юуб гэхэдэ, эгээл энэ үедэ хонишод нооһо түлэг дундаа хайшалжа байхадаа, искусственна үрэжүүлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэжэ шададаггүй һэн. Мүн эхэ хонидшье үбэлжэлгэһөө һаял гараад, хүшэ шадалаар һула байһан дээрэһээ ототой боложо үгэнгүй, туляадаг байгаа. Тиигээшье һаа, республикын, аймагай зургаанһаа ерэһэн заабари дүүргэхэ гэзд лэ, олохон хонишод искусственна үрэжүүлгэ үнгэргэгшэ бэлэй.

Иигэжэ эхэ хонидые һайса амаруулангүй, таргалуулангүй үрэжүүлхэдэ тэдэнэй олоороо һубайрдаг байһаниинь гайхалгүй. Тэрэшэлэн олон нютагуудта хусануд, илангаяа бэдэрдэг хусануд уридшалан таргалуулагдадаггүй, гүрэнэй искусственна үрэжүүлгын станциинудташье хусануудта эдюулхэ һайн шанартай тэжээл хомор болошоһон байдаг. Мүн энэ үедэ эмэ түлгэнүүдшье тамир муутай, бэеэ хүсөөгүй байжа, хүсэд һайнаар үрэжүүлэгдэгшэгүй һэн.

Эдэ бүхы дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд хони үсхэбэрилгэдэ тон ехэ хохидол ушаруулна гэжэ һаяхан КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет тоолоод, тэрэниие эрид шууд усадхахыень партийна, советскэ органуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдые уялгалаа.

Байгша ондо хонидой искусственна үрэжүүлгые бэлэдхэлтэйгээр эхилжэ, һайнаар үнгэргэхэ гэһэн эрилтэ табигдана. Тиимэһээ аймгуйсэдкомууд энэ худэлмэриие бригада, отара бүхэндэ гуримтайгаар үнгэргэхэ түсэб июниин 15 болотор хаража үзеед, баталха уялгатай. Тиихэ зуураа муугаар худэлдэг хүнүүдые колхоз, совхозуудай эхэ хонидой отараһаа сүлөөлжэ, орондонь ажалша бэрхэ, дуршэлтэй хонишодые томилхо шухала. Үрэжүүлгын урда тээ эхэ хонидые бэлшээн таргалуулха, хурьгадые 3—4 һаратайдань эхэһээнь арга бэшэ һалгааха хэрэгтэй.

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ эхэ хонид үглеөнэй улаан нараньһаа үдэшын боро хараан болотор адуулагдаха ушартай. Үдэрэй халуунда хонидые хоргоохо дал һарабша зунайнь байрануудта түхеэрэгдэхэ, һүниндөө эхэ хонид хорёодо оруулагдангүй байлгагдаха болоно. Саашадаа һүрэгтэ байлгажа болохогүй хонидые илгажа, тусгаар отара эмхидхэхэ шухала.

Хонидой нооһо хайшалалгые һайнаар эмхидхэжэ, эхэ хонидой отара бүхэниие нэгэ үдэрһөө удаан барихагүй гэжэ оролдохо гээшэ мүн лэ ехэхэн удхатай.

Колхоз, совхоз бүхэн зуун эхэ хониндо гурбан хуса хүртэхөөр хараалжа, энэ һарада бэдэрдэг хусануудые шэлэн олоод, тэдэнэ тусхай отара болгожо, үрэжүүлгын сагай эхилтэр һайса хүшэ абхуулха зэргэтэй. Үрэжүүлгын үедэ тэдэнэртэ эдюулхэ тэжээл, илангаяа таряа талханай зүйл уридшалан бэлдэгдэхэ ёһотой.

Техник-үрэжүүлэгшэдые шэнээр һургаха, хуушануудайнь мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ арбан хоногой курснуудые хаа хаанагүй эмхидхэхэ хэрэгтэй болоод байна. Тиихэдэ отара бүхэндэ хоёр техник-үрэжүүлэгшын хүртэхөөр бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Мүн искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые һэльбэн заһабарилха, хэрэгтэй соонь шэнээр барихa гэхэ мэтын олон хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала.

Эдэ бүгэдын ашаар бүхы аймаагаараа, республикаараа зуун хонин бүриһөө зуун хурьга түлжүүлжэ, томохон хонин ажал эрхилжэ шадаха байһанаа хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд шалгуулха болоно гэшэ. Саашадаа январь—февраль һарануудтал зуун хонин бүриһөө зуун хурьга абажа шадаһан лэ хүнүүд үгэдөө хүрэбэ, хэрэг даабаряа бэелүүлжэ шадаха хүнүүд гэжэ тоологдохо ушартай.

Хонишодой бригадынууд ажахын тоосоондо ороод, хонидоо эрхимээр бэлдэжэ, август—сентябрь һарадэ тэдэнээ искусственна аргаар сүм үрэжүүлжэ, түрэл партиингаа XXII съездые угтаха байнэниинь найдамтай.

Научна худэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн Кремльдэ үргэлжэлһөөр

МОСКВА, июниин 13. (ТАСС). Научна худэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн Кремлиин Ехэ ордо худэлмэрээ үргэлжэлүүлбэ. Научно-шэнжэлхы худэлмэринүүдэй дотор зохилдуулан ябуулгые һайжаруулха арганууд, Науканууудай академиин «Худэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-СССР-эй Министрнүүдэй Советэй хоёрой дашарамдуулан, научна-изследовательскэ худэлмэри шэнэ хубилгаха туушаа СССР-эй Науканууудай академиин президент, академик М. В. Келдыш элидхэл дээ элидхэл туушаань СССР-эй Науканууудай академиин президент Н. Н. Блохин түрүүлжэ үгэ абаа. Орон нэгдэжэ байдаг шэнжэлхы эмхидхэл эмхидхэл шэнэдэ ябулгахада ехэ туһатай. Юуб эрдэмтэд шухалын шухала асуудалнуудта гол анхаралгадаг болохо. Элүүр энхые ха мүнөө үеын зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө медицинэ, биологи, хими, физикын мэргэжэлтэдэй ажал-худэлмэри нягта холбоотойгоор ябуулхада һайн байха гэжэ Н. Н. Блохин тэмдэглэбэ.

Удаалуулан Армянска ССР-эй Науканууудай академиин президент В. А. Амбарцумян үгэ абаба. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй энэ тогтоол мүнөө үедэ ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ хэлээ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ эрдэм ухаан улам-улам ехэ үүргэтэй болоно. Тиимэһээ шэнжэлхы худэлмэринүүдые эмхидхэн ябуулха шэнэ арганууд хэрэгтэй болоо гээд В. А. Амбарцумян үргэлжэлүүлээ.

Үглөөнэй заседани дээрэ академик В. А. Каргин, УССР-эй Науканууудай академиин президент А. В. Палладин, худөө ажахын эрдэмэй В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна академиин вице-президент Д. Д. Брежнев болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

ХЭНИИНЬ ИЛАГША ААБ

Ойдоп Тагарович үглөөгүүр эртэлэн бодожо, хонидоо бэлшээридэнь гаргаад, морёо эмээллэжэ байхадаа, өөрынгөө туһалагша Дамба Доржиевта хандажа:

— Мүнөөдэр наратай дулаан үдэр болохонь ха. Тээсгэнэй хэдэн үдэрэй һалхи, бороотой хүйтэндэ ехэ һанаамни зобожо байгаа. Иигээдшье бэлшээриин ногоон улам һайжархань. Хони, хурьгадаа үглөөгүүр эртэ гаргаад, үдэшэ орой болотор адуулжа, һайса таргалуулжал абаха саг тулаа...

— Хэдэхэн хоногһоо хонидойнгоо нооһо хайшалжа захалхабди. Фермэдэмнай нооһо хайшалха ехэ пункт эмхидхэгдэхэнь гээ һэн. Битнай мүнөөдэр ошожо, тэрэнэйнь хэр боложо байһые хараад, бригадынгаа хонидые хээзээ хайшалхыень хэлсэжэ ерэхэмни,— гээд Дамба Доржиевынь баһал морёо тэргэлнэ...

Ойдоп Тагарович Тагаров гээшэмнай харахада дүшөөд шахуу наһатай, набтаршаг аад, мүрэлхэг, худэр бэетэй, ажалша янзын хүн юм. Энэмнай хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ хүлһэеэ гамнангүй ябадаг, Анаагай совхозой ажалша бэрхэ, дүй дуршэл ехэтэй хонишодой нэгэн болоно. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тэрэнэй даадаг бригадынхид нэгэшье толгой хони, хурьга гарзалуулаагүй. Энэ жэлдэшье үбһэ тэжээлээ тон шадамараар гаргашалжа, хони, хурьгадаа оролдосотой һайнаар харуулһанай ашаар баһал бултыень гарза хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар, нооһошье һайнтайгаар ондо оруулжа шадаа. Тиимэһээ тээсгэн совхозой хонишодой бригадануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн гаргагдахада Ойдоп Тагаров, мүн тэрээнтэй мүрысэдэг бэрхэ хонишон Цыпил Найданова, тиихэдэ Дондок Дугаров, Намжил Тогмитова гэгшэдэй даадаг бригадануд эрхим сэгнэлтэдэ хүртэжэ, илаһан дээрэ тоологдоо.

— Нүхэд Тагаров Найданова хоёрой даадаг, хоорондоо ходо мүрысэдэг бригадануудай хонишод хэниинь хэншье гэшэгүй һайнаар худэлөө. Тэдэнэй мүрысөөн тэнсэлгээр дүүрэжэ, хоюулаа магтаалда хүртэхэ эрхэ олобо. Иигээд хоёр һара болоод, мүрысөөнэй дүн дахин гаргахабди. Одоол хэниинь илагша ааб,—гэжэ эндэхи фермые эрхилэгшэ А. Ф. Мишарин хэлэнэ.

Гадна ажахын тоосоондо ороһон тус бригадынхид өөһэдынгөө хүсөөр хондтоо үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Энэ хабартаа даажа абаһан сабшалан, таряалан дээрээ наг шэбхэ ехээр зөөжэ, үтэгжүүлээ. Мүн сабшалан, бэлшээреэ һайса уһалаа, тэндэнь үбһэ ногооной ургаса, һайнаар гаража захаланхай.

—Манай бригадынхид, ороидоол табан хүн, хамта 800 эхэ хони, 700 эмэ түлгэнүүдые даажа абанхай. Жэлэй эхинһээ хойшо 600 гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ,— гэжэ нүхэр Тагаров хөөрэнэ.

Эдэнэрэй абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, гансашье совхоздоо бэшэ, Хориин аймагай бүхы хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ амжалта туйлаха байһандань лаб этигэмээр.

Н. Хазагаев.

Зоригтойшуул Яруына зоринол!

Үдэр бүри бүлэг-бүлэг залуушуул Улан-Удэ хотоһоо Яруунын үргэн тала элдүүрилэлсэхээ мордонод. Мүнөө үедэ зуугаад залуушуул тиишэ ошохоёо комсомолой путёвко абаад байнхай, Гансашье Улан-Удын залуушуул бэшэ, мүн ондоошье аймагуудһаа худэлмэришэд, 10-дахи класс дүүргэһэн һурагшад хүсэ шадалаа туршахаяа зүрхэнэй зоригоор, комсомолой үрэлгаар мордоно.

Эндэ һая 3-дахи барилгын училищиин 26 һурагшад, ПВЗ-гэй бүлэг худэлмэришэд Яруунада нютагжахаяа зорёо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэдэ залуушуултай ябалцаһан 1-дахи барилгын училищи дүүргэһэн штукатуршан басагад (зүүн гарһаа) Нина **Окулова**, Татьяна **Дорюпина**, Анна **Поломошина**, Валентина **Садовская**, Людмила **Шайдурова**.

Н. Дамбаевай фото.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ТҮЛӨӨ

МОСКВА, июниин 12. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын уряалаар ерэһэн Индонезиин Республикын президент, премьер-министр доктор Сукарно июниин 5-һаа 12 хүртэтэр үрэнэй хэрэгээр Советскэ Союз ерэжэ байгаад, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэй, Совет үрэнэй бусад ажалябуулагшадтай уулзажа хөөрэлдөө гэжэ советско-индонезийскэ хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Хоёр тээһээ аргагүй хани халуунаар, хүсэдөөр үгэеэ ойлголсожо, бэе бэеэ хүндэлэлсэжэ уулзаһан, хөөрэлдэһэн байна. Советскэ Союз Индонезиин Республика хоёрой хоорондо хани ёһоной холбоо харилсаануудые саашадань үргэдхэхэ, мүнөө үе сагай уласхоорондын байдал тушаа тиигэжэ хоёр тээһээ һанамжаяа хэлсээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев президент Сукарнотай уласхоорондын шухала асуудалнуудаар зорюута хөөрэлдэбэ.

Эзрэг оршон байха гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоон хүгжэжэ байна. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха ёһо гуримууд хадаа үрэнүүдэй хоорондоо харилсан байха ёһотойл үндэһэ һууринь гэжэ эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы хүсэнүүд тоолоно. Энэ үндэһэ һуури дээрэ хоёр ороной хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ гээд СССР-эй правительство Индонезиин Республикын правительство ханамжатайгаар тэмдэглэбэ. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, социальна, экономическа, соёл болбосоролой хүгжэлтын замаар хүн түрэлтэнэй түргөөр дабшаха хэрэгтэ хубитаяа оруулха гээшэ дэдэ ёһоной хүсэл эрмэлзэлгэмнай гээд хоёр правительство тоолоно. Уласхоорондын байдал һайжаруулхын, үгеэ бүрил һайнаар ойлголсодог болохын, үрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо улам үргэдхэхын түлөө бүхы зохихо юумэ бэелүүлхээр бэлэн байһанаа эдэнэр мэдүүлбэ.

Уласхоорондын талаһаа ёһотойл хиналта шалгалта тогтоогоод, бүхыдөө, хүсэдөөр буу зэбсэгээ хуряаха гээшэ мүнөө үе сагай эгээл шухала, эгээл хойшолуулашагүй хэрэг болоно гээд хоёр правительство нэгэн дуугаар тоолоно. Колониализм, империализмые, тэдэнэй бүхы формо, шэнжэнүүдые хоёр үрэнэй хүтэлбэрилэгшэд эрид шууд буруушаана. Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанги байдал олгохо тухай Генеральна Ассамблейн XV сессидэ абтаһан Декларацин ямаршье хойшололтогүйгөөр бодотоор бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Мүнөө Женевэдэ арбан дүрбэн үрэнэй хаба-адалгатайгаар конференци үнгэргэгдэжэ байна. Бүхы арад зоной дэмжэдэг, правительствоор хүтэлбэрилэгдэдэг Лаосой үрэниие бэеэ даанхай, бэеэ абанги, нэгэн хамта болгохын түлөө хэлсээ баталхаяа конференцидэ хабаадагшад ороолдохо бэзэ гээд тэдэнэр найдаһанаа мэдүүлбэ.

Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ бии болоһон хүсэнүүдэй эрилтэнүүдые Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци ханганагүй гээд Индонезиин правительство, Советскэ Союзай правительство нэгэн дуугаар тоолоно гэжэ коммюнике дотор саашань хэлэгдэнэ. Гэхэ зуура хэрбээ ООН-до КНР-эй хуулита һууриин үгтөө һаань, энэ организациин нэрэ хүндэ, моральна хүсыень һэргээн бодхоохо хэрэгтэ сохом лэ туһа нэмэри болохо һэн гэжэ хоёр тала мэдэрбэ.

Советскэ Союз Индонези хоёрой хоорондо экономическа, техническэ харилсаа холбоо тогтоохо тухай хоёр генеральна хэлсээнүүдэй дүүргэгдэжэ, мүн соёл болбосоролой холбоо харилсаанууудайнгаа улам үргэдэжэ, бэхижэжэ байһаниие ханамжатайгаар хоёр тала тэмдэглээ.

Политическэ, экономическа, соёл болбосоролой асуудалнуудаар СССР Индонези хоёрой хоорондохи харилсаа холбоонуудые саашадань хүргөөхэ дура хүсэлтэй байһанаа хоёр тала мүн лэ мэдүүлбэ.

Президент Сукарнын Советскэ Союзаар амжалтатайгаар ябаһан ушар советскэ, индонезийскэ арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ харгы замда горьтой туһа нэмэри оруулба.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, сүлөөтэ байдалай нангин ёһо гуримуудай илахын, арадуудай жаргалай түлөө сугтаа тэмсэхээр шиидэһэнээ Советскэ Союз, Индонезиин Республика үшөө дахин баяртайгаар мэдүүлнэ.

Тунгусай һолир шэнжэлхэеэ гараба

ТОМСК, июниин 13. (ТАСС). Комплексно экспедициин нэгэдэхи бүлэг—Томско отрядайхид Тунгусай һолирой унаһан газар тээшэ ошобо. Томско медицинскэ институтай залуу эрдэмтэ Г. Ф. Плеханов тэрэниие толгойлно. СССР-эй Науканууудай академиин һолир шэнжэлхэ экспедициин нэгэ хубинь тэрэ болоно. Москвагай эрдэмтэ К. П. Флоренский 70 хүнһөө бүридэһэн академическэ экспедиция толгойлдог. Харин Томско отрядай 40 хүн эдэбхи үүсхэл гаргажа, һолирой унаһан газарта сайнай хайлахада ошожо, гурбадахи жилээ шэнжэлжэ байнхай.

Мүнөө һолирой унаһан газарые тус экспедиция шэнжэлхэ, тэрэнэй үлэгдэлнүүдые бэдэрхэ юм. Тэрэ һолирой унаһан газарта байһан модонууд, бургааһан илангаяа түргөөр ургадаг байна. Тэрээнэй ямар шалтагаантайень шэнжэлхэ зорилго табигдана. Мүн газар дээрэ тон хомор үзэгдэдэг элементнүүдэй хэды шэнээн тэндэ байһаниень тодорхойлхо. Нёдондонойхидо орходоо һурагүй ехэ газарта, дурбэ һарын туршада тэдэнэр шэнжэлхы худэлмэри ябуулхань.

I. ЗАЛУУ МАЛДА ОНСО ХАРУУҺАН ХЭРЭГТЭЙ

Л. ВЛАСОВ,
КПСС-эй Мухаршэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь

Хүдөө ажахын продуктнуудые богони болзорто, бүри ехэар абахын зорилгоор аймагаймнай малшад яһала ехэ хүдэлмэри хана. Жэшээлхэдэ, нёдондо гүрэндөө 1957 оноһоо орходоо хоёр дахин ехэ мяха худалдаа гэхэ гү, али 17 мянганһаа 34,6 мянган центнертэ хүргөө. Нинтын алууһа малай тоо толгойшье нилээд олошороо.

Гэбэшье ажал хүдэлмэридэмнай хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломожнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд яһала бии. Нэн түрүүн һая болотор тугалнуудые нарайһаань хойшо һайн харууһа, тэжээл дээрэ байлгажа, жалтай болоторнь шахан таргалуулха хүдэлмэридэ ёһотой анхарал табигдадаггүй байгаа.

ДУТАГДАЛНУУД ТУХАЙ ХЭДЭН УГЭ

Хүдөө ажахын баялигые үдэр һүнигүй арьбадхалсажа ябаһан колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда хумуужуулгын хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтын ёһоор ябуулаад, социалистическэ мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, ажалай түлөөһэ абтаһан продукциин хэмжээгээр үгэхэ, мүн эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй илалтануудые үргэлөөр нэбтэрүүлхэ туташаа илангаяа ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Тиихэ зуураа залуу малые һайнаар, түргэнөөр таргалуулжа, эрхим шанартай мяха гүрэндөө эльбэгэр худалдаха, мүн үнеэдэйнгээ тоо толгойе нилээд олошоруулха, үүлтэрынь һайжаруулха ёһотойби. Тэд залуу малаа зүбөөр түлжүүлжэ, ажахыдаа аша туһатай олзо доход ехэар оруулжа үшоол шададагүй байнайди. Юуб гэхэдэ, 100 үнэли бүриһөө жэлдэ тон үсөөн тугал абтахаһаа гадна, залуу мал, илангаяа тугал, буруу олоор гарзална.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада аймаг дотор эбэртэ бодо малай тоо толгой өөдтэй олошороогүй. Тодорхойлходо, 1958 ондо аймагай колхоз, совхозуудта 100 үнэли бүриһөө 86 тугал гэхэ гү, али хамта 4363 тугал абтаһан аад, тэдэнэйнь 1242 гарзаалһан байна. Харин урданда абтаһан 4339 тугалай аяар 916-ниинь үхэжэ, ажахынуудта баһая горьтой хохидол ушаруулаа.

Нарай мал юундэ нимэ олоороо гарзалнаб? Илангаяа харууһа, тэжээлэй мууһаа боложо, тэдэнэй олонхинь каратиф, диплококк болон бусад элдэб янзын халдабарита үбшэндэ шэрбэгдэод үхэдэг байгаа.

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭГШЭД ОЛОШОРОО

КПСС-эй райком, аймгуйсэдком, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нимэ хүшэр хүндэ байдалһаа түрүгэн гаража, эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе олошоруулхын тула ажахын, эмхидхэлэй хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлжэ эхилээ.

Нэн түрүүн ажахы бүхэндэ ёһотойл дүй дүршэлтэй, даалгагдаһан хэрэгтээ дуратай хүнүүдые шэлэн олоожо, тугалшадаар табяабди. Тиигэжэ түрүү һаалишад П. Ф. Поскова, Л. В. Алексеева («Забайкалец» колхоз), К. И. Матвеева, М. В. Симухина (Сталинай нэрэмжэтэ колхоз), Б. Базарсадаева (Суулгын совхоз) болон бусад тугалшад боложо оноо.

Эдэ хэмжээ-ябуулганууда удаа тугалнуудай олоороо гарзалха ушар үсөөржэ, нёдондо түрүүшыхеэ 100 үнеэнһээ 94,5 тугал абтаад, хамта 6 мянган тугал түлжүүлэгдээ. Тэрээнһээ оройдоол 6 процентнь гарзалаа.

Үнеэдһээ түл олоор абтадаг боложо, залуу малай үхэхэ, гарзалхын үсөөрһэнэй ашаар ниитын малай тоо толгой түргэнөөр олошоржо захалаа. Тиибэшье химда сэнтэй мяха ехэар абаха гол асуудалнай үшөөл бодотоор шиидхэгдэжэ шадагдаагүй байна бшуу. Ушар иимэһээ тугалнуудые нарайһаань хойшо һайн тэжээл дээрэ байлгаад, зүбөөр харууһалжа, түргэн томо болгохо, таргалуулха арга боломожые хаа хааначгүй үргэнөөр хэрэглэхэ саг ерэбэ.

Атеистнүүдэй семинар

КПСС-эй Закаменай райком бурят зоной дунда хүдэлдэг лекторнүүд-атеистнүүдэй семинар үнгэргэбэ. СССР-эй Науканууда академиин Сибирьтэхи һалбариин харьяата Бурядай эрдэм-шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институдай научна хүдэлмэрилэгшэ, түүхын эрдэмэй кандидат нүхэр Пубаев: «Буддын ба ламын шажанай анхан хайшан гэжэ бии болоһон, юу номнодог тухай» һонирхолтой лекци уншаа. Шагнагшадай зүгһөө олон асуудал орожо, тодо һонор харюунууд үгтэбэ.

Лекциин һүүлээр, шажанай хорото номнолдо эсэргүү пропаганда газар газарта ябуулдаг дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөч болоо. Удаа тээнь нүхэр Пубаев энэ асуудалаар уншагдаха лекцинүүдые хайшан гэжэ бэлдэхэ, ямар номуудые уншаха тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Б. Баймин.

РСФСР-эй уран зохёолшодой секретариадай суглаа Улан-Удэдэ үнгэргэхэ тухай

Уржадэр республикымнай уран зохёолшодой зүблөөн боложо, Улан-Удэ городто июлиин 17-до РСФСР-эй уран зохёолшодой секретариадай суглаа үнгэргэхэ тухай асуудал хэлсэгдэбэ.

РСФСР-эй уран зохёолшодой правлениин секретарь А. Ш. Кешоков зүблөөн дээрэ нигэжэ мэдээсэбэ:

— Россин Федерациин уран зохёолшодой Союз ажал хүдэлмэрээ ябуулхадаа, уншагшадтаяа нягта холбоо барисаа байгуулхын хойноһоо оролдоно. Хойто Кавказда, Мордовидо РСФСР-эй уран зохёолшодой правлени суглаануудые үнгэргөө. Олохон автономно республикануудай болон областнуудай уран зохёолшод тэндэ хабаадалсажа, аха дүү арадуудай литературын туйлаһан амжалтануудые бүридхэн үзэхэ зуураа, амжалта хүгжэлтынь саашанхи харгы зам хараалжа үгэһэн байна.

Мүнөө гурбадахи тиимэ ехэ суглаан танай республикын ниислэл —Улан-Удэ хотодо зарлагдахань. Энэ хадаа бурят уран зохёолой амжалтатай байһаниие онсо мэдэржэ, хүндэлһэн баримта болоно.

Тус суглаанда ороной элитэ уран зохёолшод нүхэд Соболев, Прокофьев, Сартаков, Доризо, Панова болон бусадһаа гадна, Яхадай, Хальмагай, Хакассиин, Горно-Алтайн болон бусад автономно республикануд, областнуудай түлөөлэгшэд ерэхэ юм.

Тэндэ «Мүнөөнэй үе саг ба бурят уран зохёолой үндэһэн маяг заншал» гэһэн Бурядай АССР-эй уран зохёолшодой правлениин элидхэл зүбшэн хэлсэгдэхэ. Баһа Москвагай хэблэлэй, журналнуудай, радиогой түлөөлэгшэд уригданхай.

Тиихэдэ түрэл Улан-Удэтнай бүхы ороной бүгэдэниитын анхарал татажа, ойрохон зуурта Россин агууехэ уран зохёолой түб центрынь болохонь гээшэ,— гэжэ нүхэр Кешоков хөөрэбэ.

Удаань Бурядай уран зохёолшодой правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Балдано дурсагдаһан суглаанай ямар гуримтайгаар үнгэргэгдэхэ байһан тухай мэдээсэбэ. Эндэ ерэгшэ Улан-Удын ажалшадтай уулзаха, хэдэ хэдэ номуудаар үнгэргэгдэхэ уншагшадай конференцинүүдтэ хабаадалсаха юм.

Хараалагдаһан суглаанай айхабтар ехэ хашанар, мүн тэрээнэй хүдэлмэрие нютагай хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглан харуулах тухай поэт Н. Г. Дамдинов хөөрэбэ.

— Манай республикын ниислэлдэ иимэ ехэ суглаа үнгэргэлгэ олон яһатанай уран зохёолшодой хоорондохи холбоо барисаа үүсгэхөөр бэхижүүлхэ байна,— гэжэ нүхэр Ц.-Д. Ж. Дамдинжапов мэдүүлбэ.

Мүн уран зохёолшод нүхэд Мадасон, Намжилов, Хилтухин гэгшэд үгэ абажа, болоһоо хоёо байгаа ехэ суглаае түгэс бэлэдхэлтэй гэгээр үгтажа, үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэхын хойноһоо бултааран оролдохо ёһотойби гэгээ.

СОЁЛОЙ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭЭЛ

«Соёлой добтолго, соёлой добтолго»—гэһэн далита үгэнүүдэй республикымнай уужам тала нютагуудаар, хото хүдөөгөөр зэдэлжэ эхилһээр тэбхэр гурбан жэл үнгэрбэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хэгдэһэн соёлой добтолгыч хүдэлмэриие дурдаха, тоолохо болоо һаа, нилээд ехэ байхань дамжаггүй.

Энэ жэлэй июниин 17-до нээгдэхэ Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй II съездые үгтуулан, Улан-Удын ажалшадай амардаг, сэнгэдэг парк соо эмхидхэгдэһэн культурын үзэсхэлэн энээндэ тон эли болодо гэршэ боложо үгэбэ.

Үсэгэлдэр үдэрэй арбан хоёр сагта, шэбэнүүр бороогой дуһалжа байбашье, республикымнай ниислэл хотын ажалшад, мүн аймагуудһаа ерэһэн түрүүшүүл соёлой выставкын павильоной урда олоороо сугараад байба.

— Энэ выставкэ манай хэһэн ажалые, туйлаһан хэрэгүүдые харалга, шалгалта мүн болоно, — гээд тус выставкые нээхэ зуураа, Бурядай АССР-эй культурын министр нүхэр Д. З. Жалсараев тэмдэглэбэ.

...Хоёр тээшээ булантан ошоһон гол павильон соогуур ябахада, элдэб уран шэмэглэл, али болохо тодо һонор арга боломжонуудые хэрэглэн соёл культурын талаар туйлагдаһан амжалтануудтай дэлгэгдэн харуулагданхай. Эндэ театрнуудай, библиотекэнүүдэй, кинофикациин, совнархозой, Бурядай номой хэблэлэй, һургуулинуудай, спортын болон бусадшье амяарламал стенд, буланууд, тобшолбол, тусхай бишыхан павильонууд бии. Тэдэнэй ашаар соёл культурын туйлалтануудые, тоо баримтануудые мэдэжэ абаха үргэн арга боломжонуудые ологдонхой. Гадна уран һайханай, уран зурагай тусхай павильон нээгдэнхэй. Тэрээнэ соонь республикымнай уран зураашадай һүүлэй гурбан жэл соо бүтээһэн зурагуудые табигданхай. Үшөө нэгэ һонирхолтой зүйл гэбэл, энэ выставкын дэргэдэ хонишоной гэр байра, тэрээн соонь хэрэгтэй, мүн байдаг бүхы зүйлнүүд табигданхай.

— Орожо хайрлагты,—гэжэ нүхэр Жалсараев выставкэ нээхэдээ, тэндэ сугларагшадые уряа һэн. Бидэ уншагшадта мүн лэ эдэ үгэнүүдэ үнэн зүрхэнһөө хандажа, амралтын парк соо нээгдэһэн соёл гэгээрэлэй выставкэдэ танилсахые уринабди.

ЗУРАГЛАЛ

АЖАЛАЙ СОЛО

АГЛАГ тунгалаг май һарын һүүлэй нэгэ үглөөгүүр Янгаажанай хойто хүтэлдэ гараадхихада.

Үндэр дээрээ гарахадам Үргэн Оронгын гоё гээшэнь... гэдэг үниинһөө хойшо олон нютагта мэдэжэ болоһон дуун суурятаад, **«...жабхалан гээшэнь», «жаргалтай гээшэнь»** гэжэ хаа хаанаһаа дабтагдан дэмжэгдэһэндэл дарьбадан зэдэлжэ байба.

Энэмнай — Янгаажанһаа захалаад, Кибалино хүрэтэр нэмжыһэн уужам намжаа, баян дэлгэр дайдаар мянга түмэн һүрэгөө харюулжа ябаһан малшадай, хорёод модоной хараанда һубагаар залагдажа ерэһэн үрэжэлгэ һайхан уһа хубаадаг, хинадаг Цыбиков Данинимын, Парсата, Жаргал толгойнуудай ара үбэрөөр, Арын булаг, Айрагай талаар алган шэнинсэ, торгон кукуруза түрүүтэй олон түрэлэйургамал тариһан Кишиктуев Буда, Собенников Василий бригадируудтай, Омогтуев Соёл, Цыденов Сергей звеньеводуудтай үүсхэлцю габшагай хүбүүд, басагадай эгэшэг хонгёо аялга байгаа бээ.

Энэмнай — онцһон техникын һудал бариһан, үнинэй элитэ механик Энхеев Дагбын, уран токарь гэлсүүдэг Эрдынеев Балжарай, үндэр наһатай болобошье, олоной хэрэгтэ оролдоһоор ябадаг дархашуулай омог баярай салгидаан бололтой.

Энэмнай — эршэтэ габшагай ажалай, хүхюун сэнгэлиг байдалай симфони, соло мүн!

***

АЖАМХАН урасхаалта Ороного горхоной наада захын тунга погоотой тарган талаар садхалан дэбтэгэлэндээ бухиндаһан, данхагар пядьхэгэр тугалнууд «шандаһанай шалаа» гаргаха гэһэндэл туласалдана, тангаршаалдана...

Урин сагаан шарайтай, саб гэмэ сарюун эхэнэр шодогэрхоя бургааһа баринхай, тэдэ тугалнуудые залаха, тогтоохо хэбэртэй — һаланүй дахасалдана. Энэ малшан тээшэ анхаралтайгаар шэртэн хараһан, һонирхоһон янзагайемнай тухайлаад, партийна комитедэй секретарь Буда Балданович Гонсорунов:

— Тэд тэрэ горхоной наана ябаана, сагаан нулаадтай эхэнэр колхозоймнай эрхим тугалшадай нэгэн — **Бадмаева Намжил** гээшэ. Ажалдаа ехэл ханамжатайгаар хандадаг, коммунис сэдьхэлтэй хүн. Тугалнуудайнгаа саашаханаа болоодхиходо, эжэлуудүй эрьежэ ошодог юм. Магтаалтайл малшан байха,—гэжэ тобшохоноор тайлбарилба.

Удангүй үнөөхи эхэнэртэй уулзахадамнай: — Колхозой элдэб ажалда үнихэнэй ябадаг хүм. Энэ, центральна гүүртэдэ гурбадахи жэлэй һаалишан, тугалшан болоод худэлжэ байгшаб. Мүнөө 28 тугал харууһалнаб.

Миниий үлүү ехэар хэжэрхиһэн юун байхаб даа,—гэжэ дарууханаар харюусаба. Олон үгэдэ дурагүй, ажалжа бэрхэ хүн гэжэ абаһаар мэдэгдэнэ.

ЗАХАГҮЙ юумэн шэнгеэр зэрэлгээтэн намжаарагша ногоон магнал талаар, уняартан хүхэрэгшэ уула, гүбээнүүдэй боори, майлаар хүл табиха зайгүй гэжэ хөөрдэм хүнэй хэлэдэгтэл табан хушуу малай таран бэлшэхэнь харагдана.

...Улэ мэдэг бууралтаһан тэбхэр һахалтай, хурса хара шарайтай, һомон шамбай бэетэй, олые үзэһэн, холые хараһан лэ хүн ха гэхээр хонишон хаһатайхан бүлэг хонидые хара үглөөгүүрһээ харууһалан бэлшээжэ ябаба. Заримдаа намдаан тогтоохошье, заримдаа дуран соонь орхёод дахахашье, заримдаа хасардан залахашье янзатай... Юрэдөөл эндэхи дайда хаанаханаа ямархан ногоотой байдаг бэ, хэзээ хайшан гээд харюулхада һайн бэ гэжэ сээжээр мэдэхэ болонхой хаш. Энэмнай «Улаан Оронго» колхозой гурбадуугаар нэгэдхэгдэмэл бригадын харьяата, ажахын тоосоондо ороһон, коммунис нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байдаг хонишодой отарын ахалагша хонишон **Жап Будаевич Юмсунов** болоно.

— Эхэ хонидой нэгэ отарт 1957 онһоо бидэндэ даалгагдаһаа юм. Люся үхин, Долсон хүршэнтээ, Настя басагантай дүрбүүлэй байгша ондо 561 хони хурьгалуулжа, 502 түл абаад, нэгэшье толгойн нюдэ анюулаагүй удхэжэ байнамди. Зуун хонин бүриһөө 110 хурьга абаха гэжэ үгээ үгэһэн аад, мүнөө 85-да хүргөөд байгдана. 40 гектар сабшалан, 20 га зеленко тариха талмай бидэнэй мэдэлдэ үгтөө. Паг шэбхэ зөөжэ гарааха, уһа гаргаха мэтээр газараа шанаржуулжа байнхайби. Хонидто хүсэд хүрэхэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэжэ абахаар шиидэнхэйби. «Ажахын тоосоон—амжалтын түлхүүр» гэжэ ехэл зүбөөр хэлсэдэг гээд һанагшаб. Иимэ гурим хүниие ажалдаа ханамжатай, харюусалгатай болгоно. Манай отарынхид шэнэ жэлнээ хойшо һара бүри 163 түхэриг (шэнэ мүнгөөр ааб даа) түлөөһэ абаба. Энэмнай үйлдбэрилһэн продукциингаа түлөө абаха салин хүлһэнэй 70 процентын хараатай.

Түл абаха, ноохо хайшалха (хонин бүриин 4,3 килограмм) уялгаяа дүүргэжэ, хонин һүрэгөө атар тарганаар удхэжэ, коммунизмын алтан жасала хубитаяа оруулалсан, КПСС-эй XXII съездые ажалай бэлэдүүдтэйгээр угтаха вахтада жагсанхайби,— гэжэ нүхэр Юмсунов һаяпаг уулзахадаа хөөрөө һэн.

Жап Будаевич хорёод жэлдэ адуушан ябахадаа, нилээд олон агта хүлэгүүдые колхоздоо удхэжэ үгэһэн намтартай. Хонин ажалда онсо анхарал хандуулжа, хурдан түргэнөөр хүгжөөн, олзо доходоо арьбадхаха зорилгын табигдахада, хонишоноор томилогдоһон юм. Наһанайнь хани Долсон Гомбоевна тэрэ гэһэнһээ хойшо баһал хони харалсажа ябадаг. Комсомол басаган Люсянь арбан табагайһаа гэхэ гү, али 7 жэлэй туршада хонидые дахажа, дүй дүршэл олонхой. Эдэнтэй хамта һаяшагай худэлдаг Анастасия Сидорова мүн лэ шадамар хонишон гэлсүүлжэ захалаа. Люся Настя хоёрынь эгшэ дүүнэр мэтэ эжэл ханинар болонхой, хамагаа хубаалдаад ябадаг. Эдэнэй баян дайдын аглагта хонидоо адуулха һамбаандаа эльдэб һонин номуудые уншажа, болбосоролоо дээшэлүүлдэг, ухаан бодолоо шлифовалдэг.

— Нарибшалан тоолохо болоо һаа, нилээд олон ном эдэнэй толгойн «хүнэһэн» болоһон байха даа,— гээд үетэн нухадынь омогорхон, хүхилдэн хоранэ.

КИБАЛИНО гэдэг тосхондохи һу һаалиин гүүртэдэ наһанай худэлбэшье, өөрын нютаг-һаа гадна, аймаг соогоо суурхажа эхилһэн **Агафья Игнатьевна Суслова** гүхай тобшохонооршье дурдангүй гаража болохогүй. Агафиин даадаг 17 үнеэлэй 12-ынь түрэнхэй. Хохи хабарай болобошье һаань, апрель һарадаа-һаамхай үнэн бүриһөө 131 литр-ыг һааһан, майда мүн тэрэ тойрон болгоһон. Энэмнай коммунизм ажалай бригадын гэшүүн болоһон хүндэтэ нэрадэ хүрэмэ байна. Гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоно ажал хэрэгтээ айхабтар ханалгатай, шударгы басаган.

— Хөөрэхэшье онсо юумэн намда байхагүй. Би түрүүшынгээ жэлдэ һаалишанаар худэлжэ ябанаб. Дүршэлтэй бэрхэ нүхэдэйгээ туһаламжаар ёһотойл малшан болохо һанаатайб. Урданайхидаа адлаяр хүн бүхэн өөрынгөө ашаг туһа болоод ябахаяа болинхой, «нэгэнийнь бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнтэ түлөө» гэһэн коммунис ёһо баримталжа, бэе бэедээ туһалалсан, үргэлжэ дээрээ амжалта түйлаг зорилго табинайби. Тэд тиихдээ зариман үүсхэл эдэбхи гаргаад, зариман шадахагүйн шалтаг бараад байха бэшэ, харин тус бүридөө эрдэм мэргэжэлээ, дүршэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, түрүү шэнэ онол арганнуудые хэрэглэхэ, гэжэ оролдогби, — гээд Агафья Игнатьевна зугаална.

***

ЭДЭ түрүү малшадай ажалд байдалтай халта танилсалгашье байхадаа, баян нютаг, бултар хүнүүдээ магтажа, һайхашажа дуулаһан, ажалай соло болоһон тугаархи дуунай үдэр, һүнгүй үргэлжэ ханхинаха шэнхинэхэнь гайхалтай бэшэ — ойлгосотой болоно.

Р. БИМБАЕВ.

Л. Хайдуровай фото.

Ахалагша хонишон Жап Будаевич Юмсунов.

Һаалишан Агафья Игнатьевна Суслова.

Тугалшан Намжил Бадмаева.

КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ

ЭРХИМЛЭҺЭЭР...

...ох соо ороходо шуураатай, ...лжэ байһан машина, ста...удай абяан нэгэ жэгдээр ...стоно. Хүдэлмэришэд ...н тэбдэнгүйгөөр, ханам...йгаар ажаллана. Тэдэнэй ...лажа байһые харахада, ...г ажалаа һайса мэдэһэн ...уд гэжэ тухайлхаар.

...ан-Удын барилгын мате...нуудай комбинадай мо...о дархашуулай ажал ту...эндэ хэлэгдэнэ. Комму...ническэ ажалай хүндэтэ ...зэргэдэ хүртэһэн модошо ...ашуулай цех һараһаа һа...даабаряа дүүргэжэ, гур...хи жэлээ эрхимлэнэ.

...онхын рама, үүдэндэ оро...одо бэлдэдэг энэ цехын...урда жэлнүүдэйхидэ ор...о мүнөө 20 дахин үлүү продукци бүтээн гаргадаг ...нхой. Цехээ үргэдхэжэ, ...лмэришэдэй тоо ехээр ...оруулһанай ашаар иимэ ...лалта хэгдээ бэшэ. Ха...эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй ...хөөр дахин олошороо. ...дбэреэ зүбөөр эмхидхэ...й, ажалай бүтээсэ дээшэ...һэнэй ашаар лэ иимэ ам...та туйлагдана.

...ехые даагша Павел Васи...ич Фоломеев эндэ 1958 ...ажаллажа эхилээ. Ажа...бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ...дбэреэ оньһожоруулха ...далда нүхэр Фоломеев түү...ын үдэрһөө ехэ анхарал ...уулаа.

...ехын хүдэлмэришэд ажа...комплексно аргаар эмхид...г, түрүү дүй дүршэл үргэ...хэргэлдэг болонхой. ...э, түрүү арга ажалдаа ...мгойгоор хэрэглэхын ту...эргэжэл шадабари хэрэг...болоно. Энээниие һайнаар ...хөөн модошо дархашуул ...эжэлээ саг үргэлжэ дээ...үүлнэ. Үнгэрһэн үбэлэй ...ада цехын хүдэлмэри...бултадаа техническэ эр...дэмдэ һуралсаа. Тэдэнэр мэр...гэжэлээ дээшэлүүлхын тула долоон хоног бүри 4 час соо хэшээлдэ хабаадана. Хүдэлмэришэд тэндээ өйлгөһөн, шудалһан эрдэмээ ажалдаа хэрэглэхые оролдодог. Тиигэжэ тэдэнэр ажалаа оньһожоруулжа, уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ хэрэглэжэ шадаа. Хүдэлмэришэдэй хүсөөр хэдэн станок, мүн хүрөө хэгдэһэн юм. Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Нёдондо модошо дархашуул жэл соо гурбан жэлэй түсэб дүүргэһэн байгаа.

Цехын олонхи хүдэлмэришэд уралан нарижуулагшад болонхой. Илангаяа модошо дархашуул В. В. Нахаев, В. С. Хромых, Ю. М. Скоков гэгшэд хэдэ хэдэн уралан нарижуулгын дурадхал оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Цехые даагша П. В. Фоломеев гурбан жэлэй туршада уралан нарижуулгын 18 дурадхал оруулаа. Хүдэлмэришэдэй уралан нарижуулгын ехэ ажал хэһэнэй ашаар ехэ мүнгэн зөөри алмагдана. Жэшээлхэдэ, модошо дархашуулай өөһэдынь бүтээһэн суппортно хүрөө жэлдээ 2000 түхэригэй, модо отолдог станок—3700, фрезернэ станок—3600 түхэригэй алмалта үгэнэ.

Цехын хүдэлмэришэдэй олонхинь залуушуул. Тэдэнэр ахамад нүхэдһөө жэшээ абан ажаллаха зуураа, бэрхэ модошо дархашуул болонхой. Тус цехынхид бултадаа һуралсажа, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлжэ байдаг.

Амжалтатай һайнаар ажалладаг модошо дархашуул коллективээрээ кино, театр ошожо харадаг, элдэб асуудалаар һонирхожо, олон лекциүүдые шагнаһан байха.

Партиингаа XXII съездэ ажалай бэлэг бэлдэхэ гэжэ зоригжоһон модошо дархашуул эрхим шанартай сонхын рама, үүдэ бэлдэхэжэ, шэнэ барилгануудые хэрэгтэй зүйлнүүдээр, таһалга ряагүйгөөр хангаха байһанаа мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1) модошо дархан О. Б. Цыбанов уралан нарижуулгын дурадхал тухайгаа П. В. Фоломеевтэй зүбшэн хэлсэнэ.... 2) хүдэлмэришэн Л. В. Васильев модошо дархашуулай өөһэдынь бүтээһэн хүрөөгөөр модо отолжо байна.

В. Муллерай фото.

АСУУРТЫН МОДОШОД БЭРХЭНҮҮД ДАА!

...артиин XXII съездын хүн...лдэ ажалай вахтада жаг...и Хүрьбын леспромхозой ...уртын модо бэлэдхэлэй ...тын модошод бүтээсэ ехэ...эр ажаллана. Тэдэнэр ...э шэрэхэ хахад жэлэйнгээ ...б июниин 2-то дүүргээд, ...ь һарынгаа түсэбөөр ...лажа байна. Хасууртын ...о бэлэдхэгшэд Эхэ оро...гоо шэнэ барилгануудта ...инган кубометр модо эль...эн байха юм.

...ездын урда тээ абаһан ...алистическэ уялгануудаа ...ргэхын түлөө дэлгэрһэн ...алистическэ мүрысөөндэ ...и Ульянович Ивановой хү...эрилдэг бага комплексно ...ада түрүүлнэ. Михаил ...гэгшын даадаг бригадын...тэдэ түрүүшүүлнээ балай...гээгдэнгүй, амжалтатай ...аар ажаллана. Нүхэр Ка...евай хүтэлбэрилдэг модо ...гшадай бригадынхид ха...йнгаа даабариие 1,5 да...лүүлэн дүүргэдэг болон...Үнгэрһэн таба һара соо ...адын бүтээһэн ажалые нё...оной энэ үеынхитэй жэ...л һураггүй ехэ болоно. ...одо бэлэдхэлэй энэ пунк...механик Воробьев трак...болон бусад техникэ һаад...һайнаар ашаглаха хэрэг...ехэ анхарал хандуулна. ...анизмуудай хойноһоо тех...скэ харууһа зүбөөр эм...эхынгээ хажуугаар залуу ...лмэришэдтэ ехэ туһалам...үзүүлнэ. Энээнэй ашаар ...тор бүхэнэй ажалай бү...э халаан соо 146 процент ...һон байна.

...с пунктын модошод аба...уялгаяа нэрэтэй түрэтэй...дүүргэжэ, түрэл партиин...элжээтэ съездые ажалай ...э амжалтаар угтаха гэжэ ...гжонхой.

Н. Тюрнев.

Июниин 17-до соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй II съезд

КУЛЬТБАЗАНУУДЫЕ УЛАМ ОЛОШОРУУЛАЯ

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шийдхэбэринүүд, мүн «Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна пропагандын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» партийн ЦК-гэй тогтоол манай партийн ябуулха соёл сурталай хүдэлмэриин гол зорилгонуудые тодорхойлһон байна. Хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэридэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудэ ехэ үүргэтэй. Эдэнэй ажал хэрэгые улам һайжаруулхын тула дүй дуршэлыень согсолхо, шэнжэлхэ, түрүү онол арга дэлгэрүүлхэ шухала. Манай республикада бии болоһон соёлой шэнэ гуламта—культбазануудэ ехэ удхашанартай.

Бурят ороной хүдөө ажахын үйлэдбэриин онсо илгаае хараадаа абажа, соёл гэгээрэлэй шэнэ зургаан — культбазануудэ байгуулагдаһан байгаа. Мал ажал ехэтэй манай республикын эрхэ байдалда хүдөө нютагай бүхы ажалшадай 30—40 процентнь колхоз, совхозуудай центрнүүдһээ холуур байдаг. Тиимэһээ тэдэнэй эрилтые бүрин хангаха шухала байһан гээшэ. Энэ асуудалые тон һайнаар шийдхэхэ, тиихэтээ хамта малшадай ажаһуудал улам һайжаруулха, ажал хүдэлмэриень эмхидхэхэ ябадалтай холбохо хэрэгтэй байгаа.

Түрүүн 1956 ондо Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй үүсхэлээр малай ферма, гүүртэ, отарануудта культбазануудэ баригдажа эхилээ бэлэй.

Мүнөө республикын колхоз, совхозуудта 244 культбаза бии болонхой. Гансахан малай фермэнүүдтэ бэшэ, харин тракторно-таряан ажалай бригадануудта культбазануудэ баригдаа.

Соёл гэгээрэлэй шэнэ түхэлэй эмхи зургаануудай эмхидхэгдэһэн тухай олоор түүхэлээд яахамнайб. Зүгөөр, культбаза гээшэмнай соёлой шэнэ түхэлэй гуламта болоно. Энээниие байгуулхадаа соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхаар, мүн малшадые һайн байраар, ниитын хоолоор хангахаар баригдаха гэһэн юм. Тиихэдэ культбаза гээшэ хамтын байрата, столовотой, магазинтай, улаан булантай, мүн бэшэшье таһагуудтай ехэ байшан байха болоно.

1956 онһоо хойшо тиимэ гэрнүүдые хаа хаанагүй барижа эхилээ. Энэ талаар кударынхидай гаргаһан үүсхэл ехэ һайшаалтай. Өөһэдын хүсөөр иимэ барилга хэһэн туладаа нютаг нютагта ондо ондоо түхэл маягтай культбазануудэ баригдаһан байна. Клубтай гү, али улаан булантай, ларегтой, душтай, библиотекэтэй, столово гэхэ мэтын таһагуудтай гэрнүүд Кударын совхозой 6-дахи отделенидэ баригдаһан байгаа. Тэдэнь ууралаар дулаасуулагдадаг, электрын гэрэлтэй, радиотой. Зуун хүнэй һууритай харалгын зал, түрүү дүй дуршэлэй таһаг гэхэ мэтэ-нүүд бии. Энэнь совхоздохи эгээн гоё культбазануудай нэгэн юм. Тойхэлэй культбазаеэбүхы аймагуудта бии. Энээниие мүн баһа нүүдэл культбаза гэжэ нэрлэдэг. Жэшээнь, Хориин аймагта малай зунай бэлшээри дээрэ трактورна вагончигууд соо түхеэрһэн иимэ нүүдэл культбазануудэ хүдэлдэг. Заабол иимэ түхэлэй культбаза баригты гэжэ заабарилхын аргагүй. Зүгөөр, **малшадай ажаһуудалда культбаза зайлашагүй хэрэгтэй болоо гэжэ онсо тэмдэглэе.**

«...Баян колхоздо соёл гэгээрэлэй һайн гуламтагүй байха гээшэ ядаһан хэрэг болоно. Иимэ колхозууд ямар юумэндээ зөөри суглуулна гэхэбибди. Тэрэниие хадагалаад байхын түлөө бэшэ, харин хүн зоной ажаһуудал һайжаруулхын лэ түлөө бэшэ юм гү. Тэдэнэрэй ажаһуудалай, культурын эрилтые бүрин хангахын тулада баян колхозууд клуб, һургуули, интернадуудые олоор бариха ёһотой» гэжэ Н. С. Хрущев БЛКСМ-эй XIII съезд дээрэ хэлээ һэн. Энэ заабариие бэелүүлэн, республикын колхоз, совхозуд һүүлэй үедэ культбаза барилгаар зарим тэдэ дуршэлтэй болоо. Гурбан жэлэй соёлой добтолгын үедэ иимэ барилга илангаяа үргэнөөр хэгдэһэн байха. Кяхтын, Түнхэнэй, Хориин, Сэлэнгын, Баргажанай, Мухаршэбэрэй болон бусад зарим аймагуудай малай фермэнүүдэй дэргэдэ баригдаһан культбазануудай дуршэл анхармаар байна. Жэшээнь, **Кяхтын аймагта 1957 онһоо мүнөө болотор олон таһалгатай 26 культбаза** (тэдэнэй 22-ынь малай фермэнүүдтэ) баригдаа.

Кяхтын, мүн бусад аймагуудта культбаза бариһан дүй дуршэл юу харуулнаб гэхэдэ, үсөөн таһалгатай багахан культбаза мүнөө үеын эрилтэ хангажа шаданагүй.

Үнгэрэгшэ жэлһээ эхилээд республикын колхоз, совхозууд үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудые ажахын тоосоондо оруулжа байнхай. Оньһожоруулагдаһан иимэ бригадануудта шэнэ гуримаар ажал эмхидхэлгын, түлэлгын һайн байһаниинь харагдаа. Адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдээ, эзэн ёһоор газар эдлэгдэхэ байна. Иимэ бригада бүхэндэ 1, 2 гү, али 3 отара үгөөд, сабшалангай, бэлшээриин газар, оньһон техника, мори унаа даалгажа үгтэнэ. Тэрэ газар дээрэһээ бригада бүхэн малдаа хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ ёһотой. Кяхтын аймагта 60 гаран иимэ бригада хүдэлжэ байдаг.

Ажал үйлэдбэреэ түрүү аргаар эмхидхэдэг болохо бүреэ оньһожоруулагдамал, ажахын тоосоото бригаданууда гэшүүдые бүрин хүсэ дөөр хангаха эрилтэ та...бигдана. Кяхтын «Пограничный» сов...хоз нёдондо жэлэй эсэстэ ажахын тоосоондо оруулагдаһан хонишодой бригаданууда 4 культбаза барая...һэн. Эдэнь багашагуудшье һаа, 15—16 хүндэ яһала хүрэхөөр. Эгээ...иимэһээ тус аймагай түрүү бригадануд, жэшээнь, ажахын тоосоондо ороһон Бата-Сүхэ Доржиевай, Ранжуров болон бусадай бригаданууд...һайн үрэ туйлана. **Ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригада бүхэниие культбазатай болгобол һайн бэлэй.**

Культбазануудта соёл гэгээрэлэй, хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри тодорхойгоор, үрэ ехэтэйгээр ябуулха эрилтэ табигдана. Нэн түрүүн ниитын мал ажал хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилго шидхэлсэхэ хэрэгтэ энэ хүдэлмэри зорюулагдаха ёһотой. **Һайнаар хүдэлдэг культбаза партийна организацинуудай ёһотой туһалагша, малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг гуламта болоно.** Энээниие иимэ жэшээ дээрэһээ харуулжа болохо байна. Кударын совхозой Алтайн отделениин һу һаа...лиин 6-дахи гүүртэдэ ябуулагдадаг хүдэлмэриин үдэр бүриин тэмдэглэл һонирхолтой. **1961 оной мартын 5.** Отделениие эрхилагшэтэй хамта февраль һарын мүрысөөнэй дун гаргагдаад, эрхим һаалишад, малшад, тугалшад шагнагдаба. **Мартын 8.** Ураскоорондын эхэнэрнүүдэй үдэр тухай элидхэл болоо. Һүүлээрнь кино харуулагдаа. **Мартын 10.** Зоотехник Дагба Раднаевай хүтэлбэрилдэг зоотехническэ кружогой хэшээл болоо. **Мартын 12.** «Хэжэг үбшэн, тэрээнтэй яажа тэмсэхэб» гэһэн врачын лекци шагнабабди. **Мартын 13.** Уран зохёолшо Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ зохёол хамтаараа уншабабди. **Мартын 14.** Партийна организациин секретарь, багша Очир Цыбиков мүнөө үеын байдал тухай элидхэл хэбэ. **Мартын 20.** «Малые зунай бэлшээридэ яажа бэлэдхэхэб» гэһэн ветеринарна фельдшер Г. Занданова хөөрэлдөөн. **Мартын 21.** Уран һайханай кружогойхид наада харуулаа. «КПСС-эй XXII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха», «Энэл даа, манай арга боломжонууднай» гэһэн хөөрэлдөөн болобо гэхэ мэтээр тэмдэглэһэниинь эндэхидэй ажал хэрэг, һуудал байдалые элирхэйлэн харуулна.

Культбазануудта соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин гуламта байхаһаа гадна, малшадые, механизаторнуудые шэнэ ёһоной байдалтай болгоно: хамтаараа ажаһууна, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандадаг болгоно. Хүн зон сүлөөтэй сагаа туһа тайгаар хэрэглэнэ: ном судар уншажа, оюун сэдьхэлээ баяжуулха, эрэдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ аргатай болоно гэжэ онсолон тэмдэглэе. Жэшээнь, Кяхтын «Путь к коммунизму» колхозой Хара-Буусан нютагтахи культбаза намжар гоёор баригданхай. Эндэ бүхы юумэн бии. Хонишодынь эдээ хоол бэлдэхэ гэлтэгүй, бэлэн хоол эдээд ябадаг. Иимэ культбазатай болоходоо, малшад колхозой центр руу бага зэргын хэрэгээр ошохоёо болинхой.

Соёлой шэнэ гуламтада хүдалдаа наймаанайшье шэнэ эмхи бии болоо. Наймаашангүй ларегууд хүдэлжэ байдаг. Культбазануудта тиимэ ларек нээхэдэ тон таарамжатай.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэри эрхилэн хүгжөөхэ асуудал ажалшадые, илангаяа малшадые шэнэ ёһоор хангаха эрилтэ табяад байна гэжэ культбазануудай хүдэлмэри харуулаа.

Саашадаашье малшадые эрхим һайнаар хангадаг болохын тулада колхоз, совхоз бүхэнэй, ажахын тоосоондо ороһон бригада бүхэнэй дэргэдэ, илангаяа холын бэлшээридэ гарадаг газарта культбазануудые бариха шухала. Саяан уулын хормойгоор малаа адуулдаг Түнхэнэй, Закаменай колхозуудта соёлой иимэ гуламтануудэ бүришье шухала хэрэгтэй байгаа. Мүн **загаһашадта, модошодто, геологуудта культбаза барибал, таарамжатай байха бэлэй.** Һүүлэй үедэ бии болоһон соёлой эдэ эмхинүүд саашадаа улам дэлгэрүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Д. ЖАЛСАБОН,
Зүүн-Сибирьтэхи библиотекын институтай директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын совхозой хүдэлмэришэдэй шэнэ клуб.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

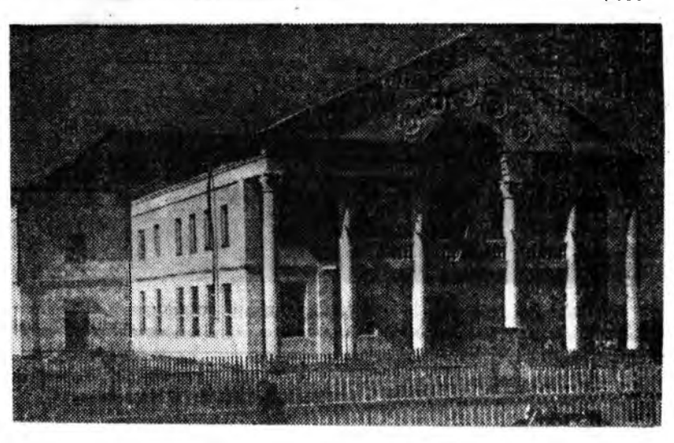

Ажалшадые хүмүүжүүлгын асуудалда—үдэр бүриин анхарал

Колхозой „академи“

Үргэлжэдөө ногоорһон набшаһата мододой дунда зохидхон гэр харагдана. Энэмнай Москва шадарай мэдээжэ болоһон «Борец» колхозой хүдөө ажахын Культурын байшан болоно. Тэрэнэй аятай зохидхон таһалганууд соогуур шухала хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдтэй агротехническэ лабораториинуудэ хубаарилагданхай. Саада тээнь—ургамалай кабинет. Тус кабинет соо колхозой полинууд дээрэ таригдадаг бүхы ургамалнууд, үтэгжүүлгэ, газарай хурьһэнүүд харуулагдана. Мүн колхозой полеводууд, һаалишад, механизаторнуудай шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлгээр хэшээл үнгэргэдэг классууд түхеэрэгдэнхэй.

Колхозой ажахын «академи» болоһон энэ байшангые Вадим Борисович Матанов даажа байдаг. Хүдөө ажахын культурын байшангай совет аяар 17 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэнэй дунда агроном, зоотехник, бригадир, механизатор болон бусад мэргэжэлтэд бии. Советэй хүдэлмэри колхозой правленеэр баталагдаһан тусхай түсэбөөр ябуулагдажа, артелиингээ ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ ехэхэн аша туһа хүргэжэ байдаг.

(ТАСС).

Б. БОГДАНОВ

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын директор

Замаймнай залууршадай бүхэсоюзна харалга

ВЫСТАВКЭ гээшэ арадай ажахын тон шэнэ туйлалтануудые шэнжэлэн үзэлгын, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгын һайн һургуули болохо ёһотой, энэ хадаа техническэ дэбжэлтын хэмжээе, замые, ажалай болон үйлэдбэри эмхидхэлгын түрүү арга дүршэлые тодорхой жэшээ дээрэ харуулха ёһотой» гэжэ 1959 ондо ВДНХ-гэй нээгдэхэдэ Н. С. Хрущевой хэлэһэниинь мүнөө, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай саг үргэлжын выставкын гурбадахи зунайнгаа үеые эхилээд байхадань һанагдана. Советскэ эрдэм ухаанай болон техникын тон шэнэ туйлалтануудые, промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүү дүй дуршэлые, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй далайсые, коммунистическэ ажалай хүсэн түгэс хүдэлөөнэй амжалтые выставкэ мүнөө жэлэйхидээ адли иимэ үргэнөөр, эли тодоор хэзээшье харуулаагүй ха.

1961 он хадаа КПСС-эй XXII съездын жэл мүн. Ленинскэ Коммунистическэ партийн хүтэлбэри доро манай ороной ябажа гараһан бүхы ехэ замые, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, арадай ажахын бүхы һалбаринууд дотор техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэлэй арга боломожонуудые энэ выставкэ харуулха зэргэтэй.

Совет засагай үедэ манай ороной туйлаһан агууехэ илалтануудэ: экономико болон соёл культурын үзэгдөөгүй ехэ хүгжэлтэ, олон миллион хүнүүдэй материальна жаргалта байдалай тон ехэ һайжаралта выставкэ дээрэ эли тодоор харуулагданхай. Выставкэ манай мүнөө үеын баатар ажалые, ороноймнай саашадаа хэды гайхамшагта һайн болохо байһаниие харуулна.

Мүнөө жэлдэ союзна республикануудэ, 91 совнархоз, 2300 гаран промышленна предприятинууд болон барилгануудэ, 900 гаран, научно-шэнжэлэлгын, проектно-конструкторска организацинууд, 880 колхозуудэ болон совхозуудэ, соёл болбосоролой 1250 эмхи зургаануудэ болон бусад организацинуудэ выставкэдэ хэбаадалсаха юм. 100 мянга гаран элдэб зүйлнүүд выставкэ дээрэ харуулагдаха. Зунай үеын эхиндэ выставкын павильонуудай хахадһаа үлүүнь шэнэлэгдээ.

Замбуулинда гараха талаар ороной туйлаһан гайхамшагта амжалтануудэ тухай, дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт — СССР-эй эрхэтэн Ю. А. Гагаринай баатаршалга тухай гол павильоной болон «Наука» павильоной тусхэй экспозицинууд харуулна. ВДНХ дээрэ «Замбуулин» гэжэ шэнэ павильон бии болгохо тухай шийдхэбэри абтаа. Замбуулинда хүнэй гараха зэм нээһэн манай Эхэ ороной илалта тус павильон соо үргэнөөр харуулагдаха.

Совет засагай үедэ союзна республикануудэ дотор экономикын болон соёл культурын талаар айхабтар ехэ хубилалтануудэ болоо.

Жэшээ болгон Казахска ССР-ые абаад үзэе. Тус республикын стендүүд болон экспонадууд казах арадай ажабайдалда болоһон үндэһэн хубилалтануудые эли тодоор харуулна. Революциин урда тээ Казахстанай арад зоной 98 процентнь үзэг, бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Мүнөө республика соонь 27 дээдэ һургуули, 140 гаран техникум, Науканууудай академи түрүүтэй эрдэмшэнжэлэлгын 120 эмхи зургаануудэ, 13 мянга гаран библиотекэ бии. Караганда, Темир-Тау, Лениногорск, Чимкент, Джезказган болон бусад промышленна томо түб газарнуудэ тэндэ бии. Хүдөө ажахынь шэнэ, боро гэзэр элдүүрилһэнэй ашаар танигдашагүй болотороо хубилаа. Манай ороной социалистическэ бусад республикануудайхида адли Казахска ССР-эй ажалшад золтой, хүхюу баяртай ажэһууна.

1961 оной ленинскэ шан олгогдоһон совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй гайхамшагта хүдэлмэринүүд выставкэ дээрэ харуулагдаха.

Үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор автоматизацилха, машина бүтээлгэдэ металл гаргэшалгые алмаха, электроэнерги һайнаар ашаглаха, арадай ажахы дотор химиин продуктнуудые хэрэглэхэ гэхэ мэтэ арадай ажахын шухала зүйлнүүдые выставкын шэнэ, һонирхолтой олон экспозицинууд харуулнэ.

Ехэ һонирхолтой техническэ шэнэ зүйлнүүд промышленностиин болон транспортын павильон бүхэндэ олон.

Шэнэ промышленна техникэ харуулхатай хамта выставкэ дээрэ түрүү технологическа процессүүд, эжал, үйлэдбэри-эмхидхэлгын түрүү арга дуршэлнүүд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Ороннай манай барилгашадые гайхамшагта һайн техникээр зэбсэгжүүлнэ. ВДНХ-гэй барилгын таһагай павильонууд дотор 1500 шэнэ машинануудэ, оньһото зэбсэгүүд болон түхеэрэлгэ табяатэй. Тэдэнэй дунда шэнэ түхэлэй экскаваторнуудэ, бульдозернуудэ, башенна кранууд, скреперууд, автогрейдерууд болон бусад бии. Мүн тэндэ хабсаргэгдадаг 1000 гаран зүйлэй түмэр-бетонно конструкцинууд харуулагдана. Барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй түрүү технологическа процессүүд выставкэ дээрэ харуулагдана.

Хүдөө ажахые саашэдань хүгжөөхэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленумэй шийдхэһэн асуудалнуудэ гүнзэгшөөгөө тайлбарилагдана. «Ороонһон», «Кукуруза», «Мал ажал», «Газар тарялан» гэхэ мэтэ павильонуудэ хүдөө ажахыда зорюулагдана. Жэшээлхэдэ, «Ороонһон» гэжэ павильон соо ороонһото тарялнай ургасые дэшэлүүлхын түлөө, шэнэ газар элдүүрилгын районуудта шэнэ газар саашадаа ехээр хахалхын түлөө тэмсэл, ороной түрүү колхозуудэ болон совхозуудай эрхим дүй дуршэл харуулагдана. Ороонһо тарялан ехээр абалгын, тэжээл элбэгээр байгуулгын гол зүйл болохо кукуруза хадаа «Кукурузэ» гэжэ павильон соо үргэнөөр харуулагдана.

Манай ороной ашаг шэмэ ехэтэй, эрхим үүлтэрэй малнууд выставкэ дээрэ бии.

Тематическа выставкэнүүд болон харалганууд ВДНХ-гэй хүдэлмэридэ ехэ һуури эзэлнэ. Тиигэжэ шэнэ техникэ, технологи, түрүү дүй дуршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ туһална. Үнгэрэгшэ жэлдэ 66 тематическа выставкэ үнгэргэгдөө, мүнөө жэлдэ 116 болохо. Тэрэнһээ гадна, арадай ажахы хүгжөөлгын үдэмжэ шухала асуудалнуудаар нүүдэл 18 выставка, 51, харалга эмхидхэгдэнэ. Тематическа выставкэ бүриин эргэдэ научно-техническэ зүблөөнүүд, конференцинууд, семинэрнууд, түрүүшүүлэй уулзалганууд болохо, эрдэмтэд хөөрэлдөө хэхэ байна. 2000 гаран һайшаан дуралхалгэнууд тусхай номууд болгогдон хэблэгдээ.

«Ленинградай совнархозой промышленностиин туйлэлтануудэ» гэһэн тематическа выставкэ мүнөө ВДНХ дээрэ хүдэлмэрилнэ. Техническа дэбжэлтэ тухай КПСС-эй XXI съездын болон ЦК-гэй Пленумүүдэй шийдхэбэринүүдые ленинградайхидай ямараар бэелүүлжэ байһэниинь, долоон жэлые табан жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байһаниинь харуулагдана.

Хүдөө ажахын элдэб ургамалнуудые тариха, хуряаха хүдэлмэриие, мал ажал дээрэхи хүдэлмэриие комплексноор оньһожоруулһаниие харуулһан ехэ тематическа выставкэ тэрэшэлэн һонирхолтой.

Совет хүн ажалаараа алдаршана. Эгээл иимэһээ манай үеын геройнуүд, үйлэдбэриин алдэрта түрүүшүүл, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод—коммунистическэр ажаллагшад, ажаһуугшад выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдана. Эдэнэр манай замай залууршэд юм.

— Эдэнэртэй зэргэшэгты, эдэнэрһээ һургаал абагты, манай зэмай залууршэдтэй зэргэлэгты,—гэһэн уряал 1961 оной выставкын стендүүдһээ эдэлнэ. Выставкын гол павильондо оромсооро хүнүүд коммунис ажалай гайхамшагта аша урые харэна. Эндэ Москва-Сортировочная депогой коллективэй амжалтануудэ харуулагданхай. Коммунистическэ ажалай коллектив гэжэ нэрлүүлхэ эрхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын бригада 1958 ондо тэндэ бии болоо бэлэй. Мүнөө депонь бүхыдөө энэ хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болонхой.

«Советскэ гэһэн юумэ эрхим һайн байха ёһотой» гэжэ Львовой гуталай № 3 фабрикын коммунистическэ ажалай коллектив мэдүүлнэ. 1960 ондо энэ фабрикын гаргаһан бүхы продукциин 99,9 процентнь нэгэдэхи сортын бэйгаа гэжэ выставкэ харагшад мэдэжэ абана. Гансал эрхим шанартай продукци гаргаха гэһэн мүрысөөн тэндэ мүнөө жэлдэ дэлгэрээ.

Коммунистическээр ажаллажа һураха гээшэ усть-каменогорскиинхидто адлаяр ажаллаха гэһэн удхатай. Тэдэнэй дүй дуршэл «Казахска ССР» гэжэ павильон соо харуулагданхай. Цинк хайлуулхын тула дэлхэй дээрэ түрүүшын поточно лини байгуулжа, техническэ бусад олон шэнэ зүйлнүүдые хэрэглэжэ, Усть-Каменогорскиин туулга-цинкын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ комбинат эрхим шанартай продукци гаргалгаяа эрид ехэ болгоо, түхеэрэлгын бүтээсые нилээд дээшэлүүлээ, зөөри горьтойгоор алмаа юм. Тус комбинадай коллектив коммунистическэ ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй.

Ленинэй орденто, Ажалай Улаан Тугай орденто алдэрта «Трехгорно мануфактура» фабрикын дүй дуршэл «Бүд нэхэлгын промышленность» гэһэн павильон соо эли тодоор харуулагданхай. Тус фэбрика коммунистическэ ажалдаа ехэ амжалта туйлаа. Тэндэ үйлэдбэринь автоматизацилагдаһан, ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэринь комплексноор оньһожоруулагдаһан, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод үүсхэл гаргадаг, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэгдэдэг байха юм. Фабрикадань табельщик, бүд нэхэлгын машинануудай бүтээсые бүридхэгшэд гэжэ байхагүй, салин хүлһээ кассиргүйгөөр абанад.

Хүндэ машина бүтээлгын «Уралмаш» завод выставкын экспонат болоо. Энэ заводой коллектив коммунистическэ ажалай предприяти гэһэн нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэнэ. Уралмашынхид хадаа завод дээрэ шэнэ техникын институт эмхидхэлгын үүсхэлшэд мүн. Ороной тон томо энэ предприяти долоон жэлые табан жэл соо дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Советскэ барилгын индустри түрүү зэргэдэ ябана. Коммунистическэ ажалай 130 бригада, үйлэдбэриин 340 гаран түрүүшүүлнь ВДНХ-дэ хабаадалсана.

Замай залууршадые олошоруулхэ, түрүүшүүлэй дүй дуршэлые бүгэлын шадабари болгохо гэжэ выставкын хүдөө ажахын экспозицинууд тэрэшэлэн уряална.

Коммунизм байгуулжа байһан манай орон доторхи бүхы шэнэ, түрүү юумэнүүд ямаршье павильондо орходоо эли тодоор харагдана.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ хадаа замай залууршадай үнэхөөрөөл бүхэсоюзна харалга мүн.

Элдэб һонин

ДОРЖИ ОХИНОВ — СПОРТЫН МАСТЕР

Мэргэн буудалгаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Алас Дурна зүгэй, Сибириин зонын мүрысөөн байгша оной июниин 10-да Чита городто эхилбэ. Спортын мастернууд Петр Николаев, Василий Варфоломеев, Иосиф Данилов, нэгэдэхи разрядтан Сима Недородова, Антонида Докучаева, Цыден Будаев, Доржи Охинов гэгшэдһээ бүридэһэн манай республикын команда энэ мүрысөөндэ хабаадана.

Түрүүшын үдэртэ пистолет буугаар 50 метр газарта 60 дахин буудаха мүрысөөндэ манай республикын команда ДОСААФ-эй коллективүүдэй дунда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, спортын бүлэгэмүүдэй, организациннуудай Советэй коллективүүдэй дунда табадахи һуури эзэлэ.

Буудалгаар спортсменүүдэй ганса гансаараа мүрысэхэ мүрысөөндэ 1960 оной Алас Дурнын чемпион байһан манай республикын түлөөлэгшэ Доржи Охинов түрүү һуури эзэлжэ, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэбэ.

Т. Кикимов.

ЯРУУНЫН АЙМАГҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ПЕНСИОНЕРНҮҮДЭЙ ЭДЭБХИ

Яндала голой эрье шадар гоё һайхан даа. Тэндэ аймагай Пионернүүдэй байшангай лагерь баригдажа байнхай. Энэ барилгада Нарһатын пенсионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадажа, лагерай байрын гэрнүүдые бодхоолсоно. Жэшээнь, пенсионер Шалагин олонхон гэрэй пеэшэ барижа үгөө.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

Аймгуйсэдкомой коммунальна ажахын таһагай барилгашад партиин XXII съездые угтуулан ажалай вахтада жагсанхай.

Тус мүрысөөндэ коммунистическэ ажалай ударник Виктор Петровой хүтэлбэрилдэг бригадынхид түрүү һуурида ябана. Эдэнэр гэр байрын, үйлэдбэриин барилганнуудай 5 һарын түсэбые 20 процентээр үлүүлэн дүүргээ.

АРАДАЙ ХООР ДУУЛАНА

Аймагай культурын таһагай, ВЛКСМ-эй райкомой эдэбхи үүсхэлээр Нарһатын Культурын байшангай дэргэдэ арадай хоор эмхидхэгдэбэ. Тус хоор байгуулагдаһаар һаянайшье һаа, харагшадай һайшаалда хүртэнэ.

Июнь һарын тэнгээр дуушад Улан-Удэ айлшалха юм. Тэндэ хоорой хүтэлбэрилэгшэ Ф. Виноградовай «Мэндэ амар Улан-Удэ», «Минии Яруунa» болон бурят, ород арадай дуунууд гүйсэдхэгдэхэ юм.

В. Байбородин.

Санаатулариг

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республикын урда аймагуудаар үүлэтэйшэг байжа, бага зэргэ хура бороон орохо байна. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 10—12, үдэртөө 19—21 градус дулаан байха.

Июниин 16—17-ной үдэрнүүдэ республика дотор үүлэтэйшэг байжа, бага зэргэ хура бороон орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө республикын хойто аймагуудаар 0—5, урда аймагуудаар 5—10, үдэртөө 22—27 градус дулаан байха.

«Сохи, сохи!» гэһэн хашхаралдаан таһарнагүй.

ФУТБОЛ

САЯАНАЙ СОВХОЗОЙХИД ИЛАБА

Һаяхан Улан-Удын «Динамо» стадион дээрэ хоёр үдэрэй туршада республикын совхозуудай спортсменүүдэй спартакиада үнгэргэгдэбэ. Тэндэ хүнгэн атледэй, волейболой, велосипеднэ спортын мүрысөөн болобо. Энээндэ хамта 130 гаран хүдөөгэй спортсменүүд хабаадаа. Тэрэ тоодо республикын хүдөө ажахын түрүүшүүл — һаалишад, хонишод, тугалшад, механизаторнууд бии.

Тус спартакиада хүнгэн атледэй мүрысөөгөөр эхилжэ, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Зэдын «Октябрьский» совхозой һаалишан Лена Зарубина 100 метрые 14,8 секунда соо гүйжэ, спартакиадын чемпион болоо. Эрэшүүлэй дундаһаа Түнхэнэй Саяанай совхозой хүдэлмэришэн Геннадий Бандеев 100 метрые 12,2 секунда соо гүйжэ, түрүү һуури эзэлбэ.

Иволгын совхозой хүдэлмэришэн Виктор Минеев 800, 1500, 5000 метр соо гүйхэдөө бусадһаа түрүүлжэ, чемпион болобо. Тэрэшэлэн Саяанай совхозой хүдэлмэришэн Зоя Федорова 400, 800 метртэ гүйхэдөө эрхим амжалта туйлажа, түрүү һуури эзэлээ.

Үндэрые харайлгаар Иволгын совхозой түлөөлэгшэ Александр Цыреторов, Борьёогой совхозой врач Федор Ощепков гэгшэд түрүүлээ.

Сэлэнгын совхозой түлөөлэгшэ Бимба Тубчинов, «Эрдэм» совхозой хонишон Владимир Бадмацыренов диск бусадһаа холо шэдэбэ.

Хүнгэн атледэй мүрысөөнэй дүнгөөр Саяанай совхозой спортсменүүд бэлэдхэл һайнтай, шадамар бэрхэ байжа, түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида Зэдын «Октябрьский» совхозойхид гараа.

Хоёр үдэр соо болоһон мүрысөөнэй дүнгөөр бүхы дээрээ Саяанай совхозой спортсменүүд нэгэдэхи һуурида гаражa, совхозуудай Бурядай трестын дамжуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи һуурида гараһан Иволгын совхозой спортсменүүд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой шанда хүртөө. Сэлэнгын совхозой спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлээ.

Н. Николаев.

Шонын 11 гүлгэн алагдаа

Василий Санжанович дуй дүршэлөөр баян ангуушан гэжэ нютагтаа тоологдодог. Үнгэрһэн жэлэй нэгэтэ намар тэрэ агнажа ябахадаа, Буурагшанай хундэ улэгшэн шонын байрладаг газарые обёоржорхиһон юм. Энэ хабар тэрэ газартаа ошожо, шонын табан гүлгэдые алаба.

Һүүлээрнь хэдэхэн сагай үнгэрөөд байхада, үшөө нэгэ үлэгшэн шонын нүхэ оложо, шонын зургаан гүлгэ барриба. Тиигэжэ нэгэ удэрэй туршада нүхэр Раднаев шонын 11 гүлгэдые алаһан байна.

Адууһа малай хорото дайсаниие үгы хаһанэйнгээ түлөө 550 түхэригөөр тэрэ шагнагдаа.

Д. Колмаков.

Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз.

АМАРХА, СЭНГЭХЭДЭ ЗОХИД

Фотоочерк

Сэлгеэхэн Сэлэнгэ долгилжол байна... Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЭНЭ ҺҮНИ сэлмэг дулаан үнгэрбэшье, амаралтын үдэрэй үглөөгүүр бага зэргэ һэбшээтэй, бүрхэгшэг байба. Нэгэ үе туулган хүхэ үүлэн зүүн хойгуур тэнгэриие бүрхөөгөөд, аадар бороон адхарха хэбэртэйгээр үзэгдэбэ. Тиигэбэшье ниислэл хотомнай эртэ үглөөнһөө эхилжэ ехэ хүлгөө шууяатай. Городой алишье үйлсэ, талмайнуудаар хүнгэхэнөөр — зунайхяар хубсалһан хүнүүд олон. Сомор янзаар хубсалһан, багахан туулмагуудые бариһан залуушуул иишэ тиишээ яаралтайгаар алхална. Тэдэнэй дунда наһажаал болоһон үбгэд, хүгшэдшье харагдана, баян, балалайка гэхэшэлэн, хүгжэмэй бусад хэрэгсэлнүүдые һубагшалаашадшье бии. Зариманиинь Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсөөр жэрылдэһэн шара улаан автобусуудта дүтэлнэ. Зүгөөр олонхидынь Сэлэнгын эрье шадар ошонод. Эндэ хүн зон мүн лэ олон, таһалгаряагүй нэжээд хоошоодоороо шье, дүрбэ табааараашье субаһаар. Шог зугаа, энеэдэ наадан огто замханагүй. Хэн юу хэхэ тухайгаа хөөрэлдэнэ, хоорондоо зүбшэнэ.

— Дулаан болохонь ха. Дэгэлээ дэмы абаа хаб,— гээд наһажаал болоһон нэгэ хүгшэн хүбүүндээ хандана.— Холо юм гү, удаан тамарха гүбди,—гээд үнөөхи хүгшэмнай һаланагүй. Хажуугаарнь хоёр багахан үхибүүд эрьелдэнэ, тухайлхада ашанарынь ха.

Тиинһээршье байтар «Альбатрос» гэжэ уһанай трамвай баглагар хара утаа баяуулһаар хүрэжэ ерэбэ. Удангүй зуу гаран хүниие һуулгаад, сэлгеэхэн Сэлэнгые хүндэлэн тамаруулба. Һэрюухэн һэбшээн һэр һэрхэн үлежэ, хүнэй нюур зөөлэхэнөөр эльбээд абана. Уһан дээгүүр тамаруулхада зохид гээшэнь. Сээжэ дүүрэн амилхаар тунгалаг һайһан агаартай. Зүүн урдаһаа тудаһан наранай гэрэл шаргал улаан туяагаа гол руу сасаад, аажамхан урасхаалта голой нюргые мэлмэрүүлнэ. Иихэдэнь «Сэлгеэхэн Сэлэнгэ долгилжол байна...» гэһэн бурят арадай дунда алдаршаһан дуун эзэлүүдгүй һанааанда ороодхино...

Сэбэр агаарта хүхюутэй...

НОГООН АРАЛ. Республикымнай түб хото —Улан-Удэ городой ажалшадай амаралтынгаа, сүлөөтэй сагаа зунай үедэ үнгэргэдэг газар. Үнгэ бүриин сэсэг, үбһэ ногооной хоншуухан үнэр хамар сорьен анхилна. Хайшаашье хара—үнгэ бүриин сэсэгүүд, үлир жэмэсэй эшэ набшаһан намилзана. Тиигэбэшье эндэ ерэгшэд таатай зохид булангуудые бэдэрээд, иишэ тиишээ алхалнад. Эртэ сугларагшад амарха, сэнгэхэ газараа олонхой, баглагар бүтүү бургааһануудай һүүдэртэ һуурижанхай.

Удангүй духовой оркестрын хүнхинэхэ абяан соностоно, тээ холуур ирагуу хүгжэмэй аялга сууряатана, соггой солбон залуушуул хатар наадаяа эхилнэ.

Аралай үргэн ехэ талмай дээрэ футболистнар, волейболистнар бүмбэгын хойноһоо һүрэнэ, харайнашье. Аэропортын футболистнар хэлэгүйшүүлэй командатай уулзажа, олониитые һонирхуулба. Харагшадай хүхилдэхэ, «сохи, сохи!», «шангаар үтьхэлэ!» гэхэ мэтээр хашхаралдаха абяан огто таһарнагүй. Жэрытэр табигдаһан теннисэй хэдэн столнуудай хажууһаа хүнүүд юрэдөө холодоногүй. Городки шэдэлгээр үнгэргэгдэжэ байһан һорёошодой хажуугаар мүн лэ зон олон.

ТАЛМАЙН БАРУУН захаар эдеэ хоолой хэдэн киоскнууд жэрылдэнэ. Хажуугаарнь стул, стол табяатай. Эндэһээ холо бэшэхэнэ бишыхан үхибүүдэй наадаха тусхай булан түхеэрэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдэ мүнөө жэл түхеэрэгдээ юм. Тобшолходо, нёдондо жэлэйхидэ орходоо байгша ондо Ногоон аралда зунай үедэ амарха, сэнгэхэдэ зохид болонхой.

Гэхэ зуура дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэлтэй. Үнгэрһэн амаралтын үдэр зарим худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр ундаа харяаха уһан багадаа. Автобусой ябадал хүсэд гуримжол байна...» гэһэн бурят

«Барихал байхаб шамайе...»

шуулагдаагүй, тэдэнэй хүдэлмэриин сагые харуулһан тусхай график үгы. Энээнһээ боложо, хүнэй гэдэргээ бусаха үеэр автобусой, мүн уһанай трамвайн тогтодог газарнуудаар ехэ түрисэлдөөн гараа. Тиихэдэ номой, газетэ, журнал худалдаха нэгэшье киоск хүдэлөөгүй. Сугларагшадта уран һайханай бүлгэмэй эл-дэб хатар наада, концерт харуулагдабагүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые ойрын сагта усадхажа шадабал, Ногоон арал ошожо амарха, сэнгэхэдэ бүришье зохид болохо байха.

И. Очорон.

Авторай фото.

Коммунистическэ партиие хуули буса болгохо шиидхэбэри США-гэй верховно сүүд абаба. **„Харилсаа тогтоохо, хэлсээнүүдые хэхэ, шэнэ зүблөө үнгэргэхэшье шата болохоор“** гэжэ дурасхаалта бэшэгүүдые Англиин „Таймс“ газетэ тайлбарилна.

Советскэ правительствын дурасхаалта бэшэгүүд тухай гадаадын оронуудта иигэжэ бэшэнэ

БЕРЛИН. Советскэ правительствын дурасхаалта бэшэгүүдые шухала удхатай программа гэжэ Германиин Демократическа Республикын олониитэ тоолоно. Энэ программа бэелүүлэгдэбэл, бүхы үнэн сэхэ немецүүдэй табидаг эрилтэнүүдые хангаха гэжэ хэлэгдэнэ. Германитай эбэй хэлсээ хойшолуулангүй баталха тухай советскэ дурадхалнуудые орон доторнь хаа хаанагүй үргэнөөр зүбшэн хэлсэнэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойшолонгуудые усадхаха, тиигэжэ Европодо амгалан һайн байдал бии болгохо зорилготой эдэ тодо дурадхалнуудые бүхы Германида хабаатай уулзалгануд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байнхай.

Бүхы немецүүдые ёһотойгоор һонирхуулжа байһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ Баруун Германиин профсоюзуудай мянгаад гэшүүд хабаадалсаа. Магдебургда болоһон хүдэлмэришэдэй фестивальда тэдэнэр хабаадалсаһан байгаа. Германи тухай эбэй хэлсээ баталха тушаа дурасхаалта бэшэг соо Советскэ правительствын тэмдэглэһэниие Эссенһээ ерэһэн горняк Герхард халуунаар амаршалаа. Эбэй хэлсээнэй баталагдаад байхада Баруун Германиин хүдэлмэришэд атомай аюулһаа, олон миллиард алба татариһаа, ракетын базануудһаа, оккупационно сэрэгүүдһээ хамгаалагдаха болоно гэжэ тэрэ горняк тэмдэглэбэ.

Советскэ правительствын дурасхаалта бэшэгүүдтэ ГДР-эй хэблэл ехэ анхарал табина. Аденауэрай тогтооһон хуули гурим атомай дай бэлдэнэ. Энээндэнь эсэргүүсэн, эбэй хэлсээ баталха хэрэгые хойшолуулжал болохогүй гээд «Нейес Дейчланд» газетэ бэшэбэ. Атомай дайнай болохо үдэр лэ болгоод зарим хэмжээ-ябуулганнуудые бэелүүлхэ гээ һаа, арайл хожом болошохо. Тиимэһээл эбэй хэлсээ хойшолуулангүй баталха шухала гэжэ «Нейес Дейчланд» һанамжалба.

ПРАГА. Германитай эбэй хэлсээ баталха тухай дурасхаалта бэшэгүүдые Венэдэ уулзахадаа, Н. С. Хрущев Дж. Кеннедидэ барюулһан байгаа. Дурасхаалта тэдэ бэшэгүүд ехэ удхашанартай гэжэ «Руде Право» газетын Берлиндэ байдаг корреспондент тайлбарилна. Тиихэ зуураа Бонной засагаархидай Баруун Берлиндэ хэжэ байһан хорото хэрэгүүдые шүүмжэлэн бэшэнэ.

Хорото һанаагаар Бонной правительство эдэ үдэрнүүдтэ Баруун Берлиндэ Бундестагай комиссинуудай заседани үнгэргэнэ. Харин июниин 16-да тэндэ Бундесрадай заседани зарлаха һанаатай. Эдэ харата муухай аашануудынь зорилгоор лэ хэгдэжэ байһан хэрэг болоно. «Боннодо үнгэрһэн үеынгөө алдуу эндүүнүүдһээ һургаал оройдоо абаагүй. Германитай эбэй хэлсээ хойшолуулашагүй баталха тухай Советскэ правительствын дурадхал иимэл хадань эгээл саг соогоо хэгдэбэ» гэжэ тэрэ корреспондент саашань үргэлжэлүүлнэ. Юундэб гэхэдэ, Баруун Германиин засагаархидай эдэ харата муухай хэрэгүүд Европын амгалан байдалда аюул тохёолдуулжа байна бшуу.

ЛОНДОН. Германи, Берлин тухай асуудалнуудта зорюулагдаһан дурасхаалта бэшэгые тайлбарилан, «Таймс» газетэ иигэжэ бэшэбэ: «Саашадаа харилсаа холбоотой болохо, хэлсээнүүдые хэхэ, шэнэ зүблөө зарлахашье шата энэ дурасхаалта бэшэг болохо аргатай». Мүнөө үедэ Лондондо дурасхаалта бэшэгүүдые нягта наринаар шэнжэлжэ байна. Тиигээд тэдэ бэшэгүүд соо хэлэгдэһэн дурадхалнуудые энэ неделидэ баруун гүрэнүүд яаралтайгаар зүбшэжэ үзэхэнь гээд «Дейли Геральд» газетэ тэмдэглэбэ. Берлин тушаа асуудалые Советскэ Союз буруутуулаа гэжэ гэмнэдэг хүнүүд мүнөөл харюугаа абаба гэжэ «Дейли Уоркер» газетэ редакционно бэшэг соогоо һанамжалаа.

БОНН. Н. С. Хрущевой дурасхаалта бэшэгүүдтэ Баруун Германиин политическэ бүлэглэлнүүд ехэ анхарал табина. Эдэ бэшэгүүдтэ ехэ анхаралай табигдаһыень мэдээд, канцлер Аденауэр, Баруун Берлинэй бургомистр Брандт гэгшэд Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоохо зорилготой эдэ совет дурадхалнуудые «таарамжагүй» гэжэ соносхоһон байна бшуу.

ФРГ-гэй канцлер Аденауэр Ганновертэ үгэ хэлэхэдээ, Советскэ правительствын энэ данса-бэшэгые «хатуу шэрүүн» гээд нэрлэһэн байха юм. Зургаа һарын туршада ФРГ-ГДР хоёр Германи тухай эбэй хэлсээ баталха тушаа үгээ ойлголсохо. Харин тиигээгүй хадань ГДР-тэй эбэй хэлсээ баталагдаха юм гэһэн һанамжые федеральна правительство «хэзээдэшье зүбшөөхэгүй» гээд Аденауэр мэдүүлэв.

Федеральна канцлерай тушаалда СДПГ-һээ кандидаадаар дэбжүүлэгдэһэн Баруун Берлинэй бургомистр Брандт гэгшэ Баруун Германиин правительствын, ГДР-эй правительствын хоорондо хэлсээнүүдые хэхэ ушарые муи лэ бурууша аһан байгаа.

ПАРИЖ. Парижай газетэнүүд дурасхаалта совет бэшэгүүдые эли газарта толилно. Германиин, Берлинэй асуудалнуудаһайжаруулан шиидхэхэ тухай Советскэ правительствын хараа түсэбтэ онсо анхарал табигдана.

Германи тухай асуудалнуудаһайжаруулан шиидхэхэ, Баруун Германидахи тохёолдоһон хойшолонтой байдал һайжаруулха тушаа баруун гүрэнүүд һаад тойбо татадаг байгаа. Харин тиихэдэ хэблэлэй баруунай талые баридаг органууд баруун гүрэнүүдэй хараа шугамые цаадаха зэргээрээ дэмжэдэг һэн. Теэд Германи тухай асуудалаар Советскэ правительствын гаргаһан дурасхаалта бэшэгые «баалалта», баруун талада зорюулһан «заналта» гэжэ тэдэнэр харуулхые һэдэнэ.

Гэхэтэй хамта Советскэ Союзай дурадхалнуудай шухала удхатай байһаниие зарим буржуазна газетэнүүд ойлгохоор лэ бэшэнэ.

Европодо, бүхы дэлхэй дэлхэрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоохо хэрэгтэ Советскэ правительствын дурадхалнууд горьтой туһа нэмэгдэ болохо гээд Франциин демократическа олониитэ һанамжална.

«Хоёр Германитай эбэй хэлсээ баталха, Баруун Германиие сүлөөтэ город болгохо» дурадхал СССР оруулна» гэһэн гаршагтайгаар «Либерасьон» газетэ Германи, Берлин тухай СССР-эй дурадхалнуудые тайлбарилан мэдээсэбэ. Германида мүнөө үедэ тохёолдоод байһан эрхэ байдалые хуулита ёһоор баталхын зорилгоор Советскэ правительствын дурасхаалта бэшэгүүд гаргагдаа. Энэнь һайшаалтай, дэмжэхээр гэжэ «Юманитэ» газетын Москвада байдаг корреспондент бэшэһэн байна.

АФИНЫ. Н. С. Хрущевой дурасхаалта бэшэгүүд доторхэлэгдэһэн шухала удхатай, тодорхой дурадхалнуудта Грециин олон газетэнүүдэй, тэрэ тоодо буржуазна газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд ехэ анхаралтабиба. Тиигээд СССР-эй эб найрамдал тогтоохо хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһыень эдэ бэшэгүүд харуулба гээд тэдэ тайлбарилна. «Германиин асуудал һайн тээшэнь шиидхэхэ һанаатай байһанаа Москва харуулба» гэжэ «Атидаки» газетэ тэмдэглээ.

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Сукарно Пекин ерэбэ

ПЕКИН, июниин 13. (ТАСС). КНР-гэй Түрүүлэгшэ Лю Шао-циин уряалаар Индонезиин Республикын президент, премьер-министр доктор Сукарно мүнөөдэр Пекин ерэбэ.

США-гэй коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

НЬЮ-Йорк, июниин 13. (ТАСС). Коммунистическэ партиин гэшүүдые США-да улам бүри зэрлиг бүдүүлигээр хинан мүрдэдэг боложо байна. Ажалгүй болоходоо, коммунистическэ партиин гэшүүд тэдхэмжэ абаха эрхэгүй гэһэн шиидхэбэри Нью-Йорк штадай сүүдэй засагаархид абаха туйлдаа хүрөө бшуу. Хуулиин газаа тээ коммунистическэ партиие табиһан шиидхэбэри абаһан аад, Нью-Йорк штадай «хуулита ёһо сахигшадай» шиидхэбэриие США-гэй верховно сүүд үсэгэлдэр болюулха баатай болобо.

США-гэй верховно сүүдэй шэнэ шиидхэбэритэй дашарамдуулан, США-гэй коммунистическэ партиин хүтэлбэри июниин 12-то хэблэлдэ мэдүүлгэ хэбэ. «Коммунистическэ партиин функционернүүдые энэ штадай тэдхэмжын гуримһаа гаргаха тухай Нью-Йорк штадай засагаархидай тогтоолые верховно сүүд болюулха шиидхэбэри абаа. Эрхэнүүд тухайгаа хуулиин үндэһөөр манай партиин легальна организаци байһыень тэрэ шиидхэбэри гэршэлбэ» гэжэ коммунистическэ партиин мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Неделиин саада тээ верховно сүүдэй баталан абаһан шиидхэбэриин ямаршье үндэһэгүй, хуулита ёһонуудтай таарамжагүй, ёһотойл хуули буса байһыень харуулна бшуу. Маккарэнэй мэдээжэ хорото хуулиие дэмжээд, коммунистическэ партиие хуулиин газаа тээ табиха шиидхэбэри тиихэдэ гаргагдаһан байгаа.

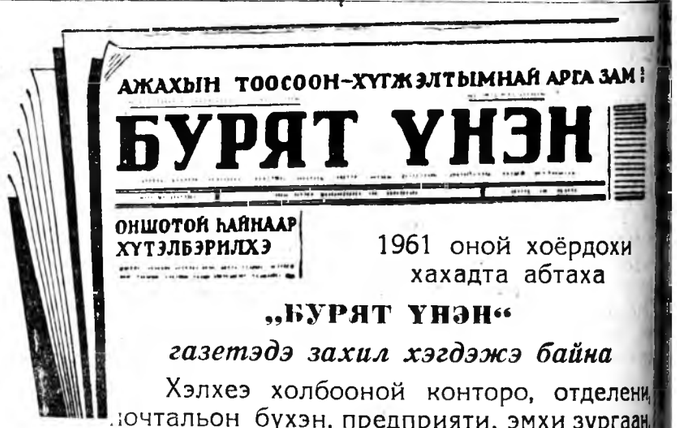

1961 оной хоёрдохи хахадта абтаха

„БУРЯТ ҮНЭН“

газетэдэ захил хэгдэжэ байна

Хэлхеэ холбооной конторо, отделени, почтальон бүхэн, предприяти, эмхи зургаан, совхоз болон колхозуудтахи хэблэл тараадаг олониитын түлөөлэгшэд захил абана.

Газетэ захиха үнэ сэн:

6 һарын—3 түхэриг, 3 һарын—1 түхэриг 50 мүнгэн.

НУХЭД УНШАГШАД,

„Буряд үнэн“ газетэеэ шамдажа захиит!

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры— 34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00680. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. 5899.